

„Etninės kultūros tęstinumo ir kaitos tyrimų 2016-2022 metų programos“ įgyvendinimo

2018 m. pasirinkta tyrimų projekto konkurso programos tema 5.2. Lietuviškų tradicijų kaitos etninėse lietuvių žemėse ir / ar lietuvių bendruomenėse užsienio šalyse tyrimas

**TRADICINIŲ ŠVENČIŲ TĘSTINUMAS IR KAITA LIETUVIŲ BENDRUOMENĖSE
UŽSIENIO ŠALYSE**

Projekto vykdytoja **Giedrė Barkauskaitė**

2018, Kaunas

TURINYS

Anotacija	3
Pagrindiniai (raktiniai) žodžiai	3
ĮVADAS	4
I. <i>TRADICIJA IR BENDRUOMENĖ</i> MOKSLINIŲ TYRIMŲ LAUKE	7
II. ŠVENČIŲ KALENDORIUS BENDRUOMENĖSE	9
III. TRADICINIŲ ŠVENČIŲ SVARBA LIETUVIŲ BENDRUOMENĖSE	18
IŠVADOS	22
REKOMENDACIJOS	23
LITERATŪRA IR ŠALTINIAI	25
Santrauka anglų kalba (SUMMARY)	28
PRIEDAI:	29
1. El. išteklių sąvadas	29
2. Vaizdinė medžiaga	32
3. Anketos	34
Nuorodos	40

Anotacija. Šiuo darbu siekiama atskleisti tradicinių švenčių perimamumą lietuvių užsienio bendruomenėse. Taip pat apibūdinti tradicinių švenčių įvardijimą lietuvių bendruomenėse, aptarti bendruomenės vienijančius renginius – tradicines lietuvių šventes, išanalizuoti švenčių populiarumą, jų svarbą.

Atliekant tyrimą išstudijuotos užsienio lietuvių internetines svetaines, soc. tinklas Facebook, siekta apklausti bendruomenės narius anketomis. Tyrimas atskleidė, kad organizuojamų lietuvių švenčių bendruomenėse kalendorius pakankamai intensyvus. Nors vasaros metu organizuojamų švenčių skaičius mažesnis, tačiau būtent vasarą išskirtinė data – Karaliaus Mindaugo karūnavimo diena, Liepos 6-oji. Ši šventė vienija tiek visų šalių lietuvių bendruomenes, tiek visus lietuvius. Apskritai populiarsnės būtent tos šventės, kurios geba vienyti ne tik užsienio šalyje esančią bendruomenę, bet viso pasaulio lietuvius.

Kalendorinių tradicinių švenčių metu akcentuojami lietuvių etninės kultūros elementai, tradicijos bei ieškoma naujų, populiarių, patrauklių bendruomenei pramogų. Šių švenčių organizavimas bendruomenėse ne visuomet sutampa su tikrąja šventės data, kartais kelios šventės apjungiamos į vieną (pvz., Kaziuko mugė - Verbų sekmadienis - šv. Velykos - Atvelykis). Švenčių metu siekiama akcentuoti tiek tradicinius šventei būdingus segmentus, tiek valstybinius simbolius, leidžiančius šventę identifikuoti kaip lietuvišką. Bendruomenės šventėse naudojamas oficialus Lietuvos valstybės simbolis - vėliava, kalba, valstybės vėliavos spalvos, tradicinis materialus ir žodinis paveldas.

Pagrindiniai (raktiniai) žodžiai – bendruomenė, tradicija, šventė, tradicinė šventė, kalendorinė šventė, valstybinė šventė.

IVADAS

Tyrimo objektas – lietuvių bendruomenių užsienyje organizuojamos tradicinės šventės, jų tęstinumas, pokyčiai, tradiciškumas.

Darbo **tikslas** – atskleisti tradicinių švenčių perimamumą lietuvių užsienio bendruomenėse. Šiam tikslui pasiekti yra keliami šie uždaviniai:

1. Atskleisti užsienio lietuvių bendruomenėse tradicinių švenčių įvardijimą;
2. Aptarti bendruomenes vienijančius renginius – tradicines lietuvių šventes;
3. Išanalizuoti švenčių populiarumą, svarbą;
4. Apibūdinti tradicines šventes vienijančius segmentus, atskleisti tapatumo stiprinimo faktorius.

Tyrimo aktualumas. Aktualumą galima pagrįsti dviem segmentais. Šiuo metu ypatingai susidomėta lietuvių bendruomenėmis, pradėtos komunikuoti, viešinti įvairios problemos, susijusios su lietuvių gyvensena užsienyje. Bandoma ieškoti problemų sprendimo būdų emigracijos klausimais. Kurta *ilgalaikė Lietuvos valstybės santykių su užsienio lietuviais 2008–2020 m. strategija*, kuri apėmė lietuvių tautinio tapatumo išsaugojimą ir plėtojimą; lituanistinio švietimo organizavimą ir koordinavimą; lietuvių kultūros puoselėjimą; informacijos apie Lietuvos gyvenimą sklaidos tobulinimą; ekonominius ryšius. Šiuo metu patvirtinta ir galiojanti „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011–2019 metų programa, kurioje tikimasi, jog užsienyje gyvenantys lietuviai išlaiko lietuvių tautinį tapatumą ir ryšius su Lietuva (LR Vyriausybės nutarimas, 2011). Apskritai 2018 m. balandžio 12 d. LRS paruoštame žiniasklaidai pranešime nurodoma, jog ateinantys 2019 metai skelbiami Pasaulio lietuvių metais (LRS, 2018). Šie Vyriausybės nutarimai patvirtina tyrimo temos aktualumą ir savalaikiškumą. O užsienyje gyvuojančios lietuvių bendruomenės savo įstatuose deklaruoja siekiančios ne tik suburti gyvenančius kitoje šalyje lietuvius, bet ir išlaikyti lietuviškas tradicijas. Tad kitas svarbus tyrimo segmentas - lietuviškos tradicijos. Lietuviškų tradicijų suvokimas, jų įvardijimas tyrime bandomas atskleisti per bendruomenių veiklas, jų organizuojamas šventes.

Metodologija. Tyrime pagrįstai remiamasi lauko tyrimo duomenų – internetinių šaltinių - analize. Duomenų rinkimas vykdytas 2018 m. balandžio – spalio mėnesiais dviem pagrindiniais etapais. Pirmuoju etapu (balandžio – birželio mėn.) peržiūrėta informacija naudojantis „Lietuvių bendruomenės užsienyje“ (internetinė prieiga: <https://renkuosilietuva.lt/lietuviu-bendruomenes-uzsienyje/>) sąvadu. Apžvelgti visų sąvade pateiktų šalių internetinių svetainių

(mažiausiai – kalendorinių metų) renginių aprašai, išstudijuota pateikta tekstinė ir vaizdinė medžiaga (studijuota veiksnių, renginių, laisvalaikio, galerijų skiltys, skaitytas šventinių renginių skelbimų turinys, tekstai, aprašantys būsimą / įvykusią bendruomenės šventę, peržiūrėtos foto galerijos). Tuo pačiu atsiskleidė šie probleminiai klausimai: a) ne visos sąvade esančios nuorodos aktyvios, veikiančios (taipogi šiuo metu „Lietuvių bendruomenės užsienyje“ nuoroda taip pat nebėra aktyvi); b) pačiose internetinėse svetainėse pateikiamas labai skirtingo pobūdžio turinys (kai kuriose el. svetainėse pateikiama nesusijusi su lietuvių bendruomenių veiklomis informacija); c) kai kurios internetinės svetainės praranda savo aktualumą, naujausi duomenys pildomi fragmentiškai, nenuosekliai arba apskritai naujų 2018 metus siekiančių duomenų nėra pateikiama. Siekiant išvengti nenuoseklumo ir fragmentacijos – ieškota papildomų internetinių informacijos šaltinių. Rasta atnaujintų svetainių adresų, pasitelkta ir socialinio tinklo Facebook (veidaknygės) tinkle pateikiama informacija. Tokiu atveju pasipildė tiek analizuojamų šalių sąrašas, tiek duomenų kiekis (tyrime analizuotų internetinių šaltinių sąvadas pateikiamas 1 priede). Reikia pastebėti, jog ieškant duomenų Facebook socialiniame tinkle - nemažai bendruomenių kontaktuoja uždaroje grupėje (tokio pobūdžio el. adresai 1 priedo sąvade nėra pateikiami).

Siekta, kad duomenų papildymui, atskleidimui bus panaudoti surinkti klausimynų pagalba atsakymai. Tokiam tyrimui buvo parengtas klausimynas (3 priede – pateikiami su kai kurių pateikėjų atsakymais). Tačiau surinkus negausų atsakytų anketų, neužpildytų atsakymų kiekį – šių duomenų analizavimo ir apibendrinimo atsisakyta (darbe cituojami tik pavieniai anketų duomenys, kurie pilni pateikiami 3 priede). Analizuojant Facebook informaciją galima pastebėti, kad lietuvių bendruomenių nariams pakankamai aktyviai ir dažnai siūloma, prašoma pildyti įvairaus pobūdžio anketas, kurių tyrimai siekia dviklabystės, emigracijos, gyvenamos užsienyje ir kt. problemas. Įvairaus pobūdžio tyrimų gausa užsienyje gyvuojančioms bendruomenėms greičiausiai neleido surinkti autorės sudaryto klausimyno atsakymų reprezentatyvus moksliniam tyrimui kiekiui.

Surinktų internetinių šaltinių analizė, analitinis – aprašomasis, lyginamasis **metodai** leidžia pateikti tyrimo metu gautus rezultatus.

Tyrimo šaltiniai. Pagrindinis tyrimo šaltinis - įvairių šalių lietuvių bendruomenių internetinės svetainės ir socialiniai Facebook tinklalapiai. Analizuota internetinė informacija pateikta Airijos, Argentinos, Australijos, Belgijos, Brazilijos, Čekijos, Danijos, Estijos, Graikijos, Islandijos, Ispanijos, Italijos, Japonijos, JAV, JK, Kanados, Latvijos, Lenkijos, Liuksemburgo, Maltos, Meksikos, Naujosios Zelandijos, Norvegijos, Olandijos, Portugalijos, Prancūzijos, Rusijos, Slovėnijos, Suomijos, Švedijos, Šveicarijos, Ukrainos, Vokietijos lietuvių

bendruomenių internetiniuose šaltiniuose. Peržiūrėtos informacijos laiko imtis siekia nuo 2001 m. iki 2018 m. Nurodytas laiko tarpas nėra tapačiai taikomas visiems išvardintų šalių el. ištekliams. Bendruomenių Facebook informacija išnagrinėta nuo 2017 metų pradžios iki 2018 spalio mėn. Įvairių el. svetainių duomenys yra skirtingai pateikiami, tad šių laiko imtis įvairuoja. Vienuose internetiniuose ištekliuose randama pakankamai glaustą, fragmentišką ar detalai suarchyvuotą medžiagą, leidžiančią aptikti ir studijuoti ilgo laiko informaciją. Kitos svetainės pastaruoju metu nebėra aktyviai pildomos, o matomi duomenys nesiekia 2018 metų. Tačiau tokio pobūdžio duomenys – nėra papildomi ar antraeiliai šaltiniai, nes leidžia identifikuoti, palyginti, atskleisti švenčių tradiciškumą, poreikį bei požiūrį į jas, pamatyti jų svarbą ir aktualumą per laiko perspektyvą. Nurodytų šalių internetinių išteklių adresai pateikti 1 priede.

Papildomi šaltiniai. Naudotasi VDU HMF Kultūrų studijų katedroje surinktais ir etnologijos rankraštyne saugomais duomenų aplankais. Remtasi aplanku VDU ER 2618 – 2016 m. surinktomis Vokietijos, Danijos lietuvių organizacijų narių užpildytomis anketomis (14 anketų), kurias surinko V. Keturakytė. Peržiūrėtos 2012 - 2013 m. I. Markauskaitės surinktos anketos (2012 m. - VDU ER 2468 – 11 anketų; 2013 m. – VDU ER 2469 – 19 anketų), kur kalbama apie lietuvių emigrantų kultūrą Didžiojoje Britanijoje, aptariami laisvalaikio praleidimo būdai, tradicijų palaikymo, lietuvių kultūrinio paveldo problematika. Šių duomenų paržiūra leido pamatyti tyrimo problematiką, suvokti požiūrį į bendruomenes, formuluoti hipotetinius teiginius.

Tyrimo struktūra

Pirmoje tyrimo dalyje trumpai aptariama tradicijos, bendruomenės sąvokų įvairiapusiškumas. Antroje dalyje „Švenčių kalendorius bendruomenėse“ medžiaga pateikiama nuo kalendorinių metų pradžios (sausio 1 d.) iki pabaigos, aprašant bei apibūdinant kiekvieną mėnesį švenčiamas šventes. Tekstas modeliuojamas remiantis internetinių šaltinių surinktais empiriniais duomenimis, o konkretūs, tekstą iliustruojantys tam tikri atrinkti šaltinių adresai pateikiami atskirai nuorodų sąrašė. Trečioje dalyje siekiama apibūdinti tradicinių švenčių svarbą lietuvių bendruomenėse. Darbo pabaigoje pateikiami trys priedai. 1 priede pateikiamos 2 lentelės, kuriose surašyta empiriniams duomenis rinktos informacijos el. adresai (Lentelėje Nr. 1 – pateikiama kiekvienos tyrinėjamos šalies el. adresai bei tyrinėjamo laikotarpio imtis; lentelėje Nr. 2 – pateikiami kiti el. adresai, leidę rasti reikiamą, naudingą tyrimui medžiagą). 2 priede pateikta vaizdinė medžiaga, leidžianti išsamiau iliustruoti dėstomąjį tekstą (8 pavyzdžiai). 3 priede pateikti anketų (kurios naudojamos ir cituojamos darbe) atsakymai.

I. TRADICIJA IR BENDRUOMENĖ MOKSLINIŲ TYRIMŲ LAUKE

Prieš pradėdant šio tyrimo analizę, pirmiausiai aktualu aptarti sąvokų apibūdinimus, kurie turi nusistovėjusius (galima sakyti – klasikinius) apibrėžimus. Tačiau pastaruoju metu šios sąvokos tampa nevienareikšmiškos. Tyrimo eigoje atsiranda akivaizdus poreikis detalizuoti vartojamas sąvokas, kadangi siekiama aptarti tradicines šventes lietuvių bendruomenėse. Taigi pirmiausiai atskleidžiami „tradicijos“ ir „bendruomenės“ apibūdinimai.

Visuotinė lietuvių enciklopedija **tradicijos** sąvoką įvardija - „istoriškai susiklostančių ir žmonių įvairiose bendrijose (visuomenėje, socialinėse grupėse) įsitvirtinančių kultūros formų (papročių, apeigų, vaizdinių, idėjų, simbolių, socialinių normų ir vertybių, religinių tikėjimų, mąstysenos, elgsenos ir kitų) išsaugojimas, perdavimas iš kartos į kartą. Lemia kultūros išliekamumą ir vienovę. Tradicijos pagrindiniai šaltiniai (formos): tam tikros visuomenės kultūros paveldas, nusistovėję ir valstybiniu ar nacionaliniu mastu įteisinti įsitikinimai ar papročiai (pvz., valstybės himnas, valstybinės šventės), religiniai įsitikinimai ir papročiai (dažniausiai vyraujančios religijos). /.../ Visuomeniniame gyvenime didelę reikšmę turi švenčių tradicijos ir papročiai. /.../ Tradicija gyvybinga, jei ją perima ir naujomis istorinėmis sąlygomis plėtoja vėlesnės kartos“ (VLE).

Atkartojantį apibūdinimą randame ir Visuotinės lietuvių enciklopedijos ištekliuose: „iš ankstyvesnių kartų paveldėti etniniai, kultūriniai, buitiniai papročiai, ritualai, apeigos.“ (VLE). Kaip teigia kultūrologas A. Andrijauskas, tradicija žymi ilgalaikius įvairių sociokultūrinės patirties, kultūros formų, socialinių institutų, normų ir simbolių funkcijas, atgaminimo bei perdavimo iš kartos į kartą mechanizmus (Andrijauskas, 2003, 195 p.). Autorius pažymi, jog „tradicijų išsaugojimas ir perdavimas iš kartos į kartą garantuoja stabilų istorinį genetinį sociokultūrinių procesų tęstinumą. /.../ tradicija garantuoja senų išlaikiusių laiko bandymus praeities („mirusios“) kultūros formų ir simbolių funkcionavimą gyvoje dabarties kultūros objektų, reiškinių bei simbolių sistemoje“ (Andrijauskas, 2003, p. 195).

Daugelio ankstesnių mokslininkų darbų (XX a.) ilgą laiką vartotina **tradicijos** sąvoka buvo sietina su senomis, istorinėmis, iš kartos į kartą perduodamomis (mažai ar beveik nekintančiomis) vertybėmis, kurios egzistuoja apibrėžtoje lokaliajoje teritorijoje. Šiuolaikinė visuomenė sunkiai pasiduoda apibrėžtomis tradicijų perdavimo ilgaamžėms taisyklėms ir *vykstant greitesniems, didesniems pokyčiams vis sudėtingiau perduoti kultūrą iš kartos į kartą* (Eriksen 2004, p. 156–157). „Tradicija dažnai praranda ilgaamžio, iš kartos į kartą perduodamo, reiškinio prasmę“ – teigia R. Paukštytė – Šaknienė (2013, p. 304). Taigi, dabartinė esama

padėtis ankstesnę **tradicijos** suvokimą kiek koreguoja, o tyrimo metu surinkti empiriniai duomenys leidžia pamatyti ir atskleisti tam tikrus pakitimus.

Valstybinės lietuvių kalbos komisijos duomenų banke **bendruomenės** apibūdinimas teigia, jog tai „atitinkamoje teritorijoje nuolat gyvenantys asmenys, susieti bendrais viešaisiais poreikiais ir interesais“ (VLKK). Visuotinė lietuvių enciklopedija apibrėžime mažiau akcentuoja lokalumą, bet nurodo, jog ir suirus tradicinėms kaimo bendruomenėms, kuriasi naujos. „Dabar žmonės savanoriškai jungiasi į bendruomenes (sambūrius, bendrijas, draugijas, organizacijas) pagal panašius interesus, idėjas, tradicijas, įsitikinimus, religiją ir kita“ (VLK). Aptartos sąvokos tarpusavyje koreliuoja, atskleidžia, kad **tradicijos** gali egzistuoti tam tikrose bendruomenėse; **bendruomenės** galima identifikuoti būtent savitomis tradicijomis.

Moksliniuose tyrimuose įvardijama, jog yra skiriami ir apibūdinami „kriterijai, pagal kuriuos yra klasifikuojamos bendruomenės“ (Leliūgienė, Sadauskas 2011, p. 1288). Šiame tyrime analizuojamos būtent užsienio lietuvių bendruomenės, kurios tarsi nurodo aiškią vietą, lokaciją. „**Užsienio lietuvių bendruomenė** – užsienio valstybėje įsteigta visuomeninė toje valstybėje gyvenančius lietuvius vienijanti organizacija“ (LRS). Pagal „klasikinį etnologų ir antropologų vietos bendruomenių apibrėžimą, vietos bendruomenė – tai geografinė vietovė, kurioje vietos gyventojai jaučia subjektyvų ir objektyvų bendrumą“ (angl. „a feeling of belonging together“) (Leliūgienė, Sadauskas 2011, p. 1289). Analizuodamas vietos bendruomenės moksliniame darbe S. Nefas akcentavo, jog „*vietos bendruomenės* ir *funkcionalios vietos bendruomenės* sąvokos Lietuvos mokslinėje literatūroje neapibrėžtos, todėl remdamiesi gana įvairiapusiškai apibrėžiama bendruomenės sąvoka, siūlome vartoti funkcionalios vietos bendruomenės apibrėžtį: funkcionali vietos bendruomenė yra grupė žmonių, gyvenančių apibrėžtoje teritorijoje ir atliekančių tam tikrus veiksmus tos vietos labui, dėl ko atsiranda bendri interesai ir vidinis jausmas, jog jie priklauso tai pačiai žmonių grupei“ (Nefas, 2007, p. 44). Dažnai tyrinėjimuose apie bendruomenes akcentuojamas būtent lokalumas, tačiau jau „pripažįstama, kad žmonės vis daugiau keliauja ir vietos bendruomenėje praleidžia vis mažiau laiko. /.../ Akivaizdu, kad dauguma socialinio aktyvumo veiklų šiandieniniame pasaulyje negali būti apibrėžtos vietos reikšme“ (Leliūgienė, Sadauskas 2011, 1292). Šio tyrimo šaltiniuose yra aiškiai įvardintos šalys, kuriose egzistuoja lietuvių bendruomenės bei kurių duomenys yra atrinkti tyrimui. Šiame tyrime renkant duomenis norint aiškiai apsibrėžti tyrimo ribas, viena vertus yra aiškiai apibūdinama bendruomenės geografinė – įvardijamos šalys - lokacija, tačiau analizuojant surinktus duomenis svarbiu dėmeniu tampa ne atskira konkreti šalis, bet lokali vieta už Lietuvos Respublikos ribų – užsienis. Tad analizuojami duomenys nesiekia išskirti, įvardinti konkrečios vietos bendruomenės lokaciją ir

jos savastį, bet apibūdinti bendruomeninę (įvairiose užsienio bendruomenėse švenčiamą) tradicinę šventę organizuojamą užsienio lietuvių bendruomenėse, apžvelgti bendrus, tradicinius šventinius renginius.

II. ŠVENČIŲ KALENDORIUS BENDRUOMENĖSE

Lietuvos Respublikoje vadovaujantis LR DK 123 straipsniu, patvirtintų švenčių sąrašas pradedamas sausio 1-ąja (Naujųjų metų diena). Toliau seka vasario 16-oji – Lietuvos valstybės atkūrimo diena; kovo 11-oji – Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena. Išskirtos ir kilnojamos šventės - sekmadienis ir pirmadienis – krikščionių Velykų (pagal vakarietiškąją tradiciją) dienomis. Kitos šventinės dienos švenčiamos: gegužės 1-ąją – Tarptautinė darbo diena; pirmąjį gegužės sekmadienį – Motinos diena; pirmąjį birželio sekmadienį – Tėvo diena; birželio 24-ąją – Rasos ir Joninių diena; liepos 6-ąją – Valstybės (Lietuvos karaliaus Mindaugo karūnavimo) diena; rugpjūčio 15-ąją – Žolinė (Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų dieną); lapkričio 1-ąją – Visų Šventųjų diena; gruodžio 24-ąją – Kūčių diena; gruodžio 25-ąją ir 26-ąją – Kalėdų dienos (LR DK). Taigi, švenčių sąrašė išskirta trylika šventinių dienų. LR Kultūros ministerijos tinklalapyje svarbių datų minėjimų sąrašas papildomas sausio 13-ąją (Laisvės gynėjų diena); birželio 14-ąją (Gedulo ir Vilties diena); rugsėjo 23-ąją (Lietuvos žydų genocido aukų pagerbimo diena). Pirmoji metų diena – sausio 1 d. – akcentuojama ir kaip Naujųjų metų, ir Lietuvos vėliavos diena (LR KM). Įsimintinų ir svarbių datų sąrašas visuomenėje, bendruomenėse yra platesnis, gausnis, pažymimos ir švenčiamos įvairios kitos kalendorinės, valstybinės, kartais – šeimos šventės. Šiuo tekstu nesiekama išvardinti visų esamų švenčių sąrašo, tačiau atkreipiamas dėmesys, kad švenčių kiekis, svarba, aktualumas labai įvairuoja. „Šiuo metu tradicinėmis lietuviškomis metinėmis šventėmis laikomos šventės tokios tapo ilgainiui, atitinkamą jų supratimą lėmė daugelis istorinių, sociokultūrinių veiksnių. Intensyviausiai šiuo metu paplitusios metinių švenčių sampratos, atskiri švenčių elementai, siejami su tradicija ir lietuviškumu, buvo kuriami XIX–XX a., procesas nenutrūksta ir šiandien“ (Senvaitytė, 2014, p. 145).

Analizuoti ir išstudijuoti užsienio lietuvių bendruomenių internetiniai šaltiniai leidžia sudaryti aktualių bendruomenėms švenčių sąrašą. Tačiau reikia atkreipti dėmesį, jog šventės, turinčios aiškią ir apibrėžtą šventimo datą, bendruomenėse organizuojamos pakankamai laisvai. Skelbimų tekstuose rašoma, kad pvz., „2018 m. sausio 19 dieną Seinų lietuvių „Žiburio“ mokykloje vyko Naujametinė eglutė“¹; „Visus lietuvius, jų šeimos narius ir draugus kviečiame

į Jubiliejinę Joninių Šventę, kuri vyks Lozanoje birželio 25 dieną, šeštadienį“²; „Šiomet bendra suneštinė Kūčių vakarienė Suvalkuose vyko 2017-11-17 (sekmadienį) po lietuviškų Mišių Lenkijos lietuvių draugijos Suvalkų skyriaus patalpose. /.../ Vakarą dalyviai, dalydamiesi kalėdaičiais, vieni kitus sveikino artėjančių šv. Kalėdų ir Naujųjų metų proga.“³ Šie pavyzdžiai iliustruoja teiginį, kad tiksli data nėra privalomas aspektas organizuojant bendruomenėse šventinius renginius. Tačiau tai tuo pačiu parodo, jog tam tikros šventės apskritai turi būti švenčiamos, derinantys prie esamų aplinkybių (narių užimtumo, laisvadienių, patalpų gavimo ir kt.).

Sausio mėnesį prasidėję Naujieji metai ne visuomet aktualūs bendruomenių susiejimams. Tinklalapiuose pasirodantys sveikinimo tekstai leidžia suvokti, jog Naujų metų šventė nėra aktuali, kviečianti bendruomenės narius susieiti. Ši šventė paliekama šeimos, draugų ratui, tačiau tai nėra visą bendruomenę vienijantis renginys. Populiarumu nepasižymi ir Trijų karalių šventė, švenčiama sausio 6 d. Galime aptikti pavienių paminėjimų, kad „vyko Trijų karalių vakaras“⁴, leidžiantis susiburti, koncertuoti folkloro ansambliams, rengti teminius vakarus su garsiais Lietuvos meno, mokslo žmonėmis. Tačiau šis renginys gilesnių, aiškių ir nusistovėjusių tradicijų neatskleidžia.

Prasidėjusių naujų metų vienu pirmųjų svarbiu, aktuali susiejimu reikėtų laikyti sausio 13-osios datą – Laisvės ir gynėjų dieną. Šios dienos paminėjimas dažnai sietinas su bėgimu, kuris Lietuvoje organizuojamas nuo 1992 metų. Prie tokios iniciatyvos noriai, aktyviai jungiasi užsienio bendruomenės⁵. Tinklalapiuose nurodoma, jog „bėgimas „Gyvybės ir mirties keliu“ Londone vyks tą patį savaitgalį, kaip ir 27-asis tarptautinis to paties pavadinimo bėgimas Vilniuje“⁶ arba pažymima, kad „po patriotiško sausio 13-tos bėgimo mieste kviečiame atsikvėpti į gamtą!“⁷ Šis renginys apjungia vietos užsienio lietuvių bendruomenę su Lietuvos piliečiais, kurie tokiu pačiu būdu pamini šią datą. Taip pat į bėgimą kviečiami ne tik užsienio lietuviai, bet ir vietiniai tos šalies gyventojai. Jau informaciniuose tekstuose apie organizuojamą bėgimą suaugusiems ir vaikams primenama ši data, aiškinama jos svarba, siūloma, kad į renginį pakviestų kuo daugiau žmonių. Akcentuojamas ir kitas šios datos tapęs unikalus simbolis – „Įsisekite Neužmirštuolę“⁸.

Kita pilietinė iniciatyva „Atmintis gyva, nes liudija“⁹, aktyviai Lietuvoje vykdoma nuo 2007 m., kurios metu uždegamos žvakutės. Šią datą tokiu būdu dažniau pažymi užsienyje esančios oficialios institucijos. „Sausio 13-ąją 8.00 valandą Lietuvos laiku Lietuvos ambasadoje Tokijuje sužibo žvakelės 1991 metų sausį žuvusiųjų už Lietuvos Laisvę atminimui“¹⁰, tokių paliudijimų randama ir kitų LR ambasadų¹¹, ¹² tinklalapių tekstuose.

Kadangi ši iniciatyva vykdoma tikslią dieną ir valandą, tad bendruomenėse šis reiškinys nėra plačiai išpopuliarėjęs. Kaip minėta, bendruomenėse minėtina data organizuojama nebūtinai tą pačią kalendorinę dieną. Pvz., „Suvalkų lietuviai tragiškus Sausio 13-osios įvykius Vilniuje paminėjo 2018 m. sausio 15 dieną LLD skyriaus patalpose“¹³; „kviečiame Berlyno lietuvius ir Lietuvos draugus į simbolinį bėgimą „Gyvybės ir mirties keliu“ Berlyne sausio 9 d. 12 val.“¹⁴. Apskritai simboliniai žvakių uždegimai, laužų deginimai kiek rečiau, tačiau aptinkami bendruomenių minėjimuose¹⁵. Šiam minėjimui organizuoti iniciatyvos pakanka tiek iš institucijų – ambasadų darbuotojų, tiek iš bendruomenės narių.

Vasario mėnuo visų pirmiausiai išsiskiria Vasario 16-osios datos minėjimu. Bendruomenės rengia šventinius susitikimus, kurių metu galima pastebėti ir pasyvias, ir aktyvias veiklas. Organizuojami minėjimai, susiejimai bažnyčių,¹⁶ ambasadų patalpose, kuriose giedamas himnas¹⁷, skaitomi pranešimai¹⁸, kalbama apie Lietuvą, jos istoriją, vyksta koncertiniai saviveiklinių, meninių kolektyvų pasirodymai.

Apžvelgiant bendruomenėse organizuojamas aktyvias veiklas, kaip ir anksčiau aptartoje sausio 13-osios minėjime, išsiskiria tradicinis, jau ne vienerius metus organizuojamas bėgimas. Teigiama, kad bendruomenė jau prieš keletą metų „vasario 16 d. surengė bėgimą, skirtą pažymėti 96-ąsias Lietuvos valstybės atkūrimo metines.“¹⁹ Ypatingai 2018 metai išsiskyrė šios šventės viešinimu, reklamavimu, renginių gausa, raginimu švęsti, ieškoti naujų šventės formų, tačiau bėgimas šventės metu jau turi savas nusistovėjusias tradicijas.

Kaip minėta, šią šventę organizuojant siekiama rasti originalų sprendimą²⁰, kūrybišką²¹ ir neatsikartojantį šventės scenarijų. „Kiekvienais metais Lietuvos Valstybės Atkūrimo diena švenčiama skirtingai“²². 2018 m. - „Vasario 16 diena jubiliejinė, todėl ją minėsime taip pat neįprastai. Vasario 16 d. kviečiame himną giedoti saulei kylant drauge su Estijos Vyriausybės atstovais bei Talino Universiteto choru bei orkestru.“²³

Naujos, besikuriančios, mažesnės narių skaičiumi lietuvių bendruomenės taip pat siekia 2018 metais Vasario 16-ąją susitelkti, susitikti, nelikti namie. „Kaip žinia, šiais metais didi šventė! Būtų puiku ta proga pasimatyt, /.../ paminėt Vasario 16 dieną, kartu ir susipažint, po taurę vyno išgert ir pabendraut“²⁴ bei akcentuojama jog verta „visiems priminti, kodėl esam tokie ypatingi ir parodyti, kad galime būti vieningi, todėl visus tautiečius ir ne tik, šeimas ar po vieną, maloniai kviečiame į /.../ restoraną, kuris mielai mus priims vakaronei bei suteiks 20% nuolaidą visam maisto menu.“²⁵ Susėsti prie šventinio stalo – dar vienas reiškinys, atskiriantis kasdienybę nuo šventės.

Originalios, pasiteisinusios idėjos palaipsniui tampa savita bendruomenės šventine tradicija. Organizuota *Cepelinų diena*, „puikiai pavyko ir įnešė dar daugiau lietuviškumo į

mūsų kasdienybę.²⁶ Šventės organizavimas naudojant lietuvišką kulinarinį paveldą pažįstamas ne vienai bendruomenei. „Pirmąjį vasario savaitgalį /.../ jau ketvirtus metus iš eilės organizuojama kasmetinė Cepelinų šventė („World Zep Day“ – ang.), kurioje laukiami visi norintieji paskanauti šio tradicinio lietuvių patiekalo.“²⁷ Kaip teigia empiriniai šaltiniai, *Pasaulinė Cepelinų diena*²⁸, sugalvota 2014 m. JAV ir paplitusi / plintanti lietuvių bendruomenėse, tiesiogiai nesietina su valstybine Vasario 16-osios diena. Tačiau dar 2006 m. kvietime Liuksemburgo lietuviai kviečia Vasario 16-osios proga paragauti cepelinų²⁹. Apjungus ir idėjinį šventės aspektą, ir kulinarinį lietuvišką paveldą³⁰ – bendruomenės nariai noriai lankosi šventėse.

Užsienyje lietuvių bendruomenės kartais apjungia abiejų valstybinių švenčių – Vasario 16-osios ir Kovo 11-osios - minėjimą vienoje bendroje šventėje³¹ ir tokiu būdu sukviečia bendruomenės narius į vieną bendrą renginį. „Priklausomai nuo galimybių ir iškrentančios datos, jei vasario 16 sutampa su darbo diena, tuomet šventė vyksta artimiausią ateinančią savaitgalį, jei galimybių nėra šventė yra prijungiama prie Kovo 11 Lietuvos Nepriklausomybės Atkūrimo dienos šventimo.“³²

Reikia pastebėti, kad Lietuvoje inicijuojamos idėjos labai noriai ir greitai yra perimamos tautiečių užsienyje. Iniciatyvą, švenčiant Vasario 16-ąją, savo namuose iškelti trispalvę noriai palaiko užsienyje gyvenantys tautiečiai (žr. į 2 priedo Nr. 1, 2) bei be šio simbolio – vėliavos – neapsieinama organizuojant įvairias lietuvių bendruomenių šventes. Pačios vėliavos laimėjimas bendruomenės narių tarpe³³ – dar vienas motyvavimas būti aktyviu bendruomenės nariu bei dalyvauti organizuojamose šventėse.

Renkant informaciją internetiniuose šaltiniuose pastebima, jog visų valstybinių švenčių metu talpinami sveikinimai oficialių Lietuvos Respublikos³⁴ atstovų, bendruomenės vadovų³⁵. Suprantama, jog užsienyje gyvenančių tautiečių šventinis kalendorius nėra tapatus, leidžiantis oficialiai minėti šventes. Tačiau el. būdu gautas šventinis sveikinimas leidžia prisiminti, nepamiršti minėtinų Lietuvai svarbių datų.

Kiek anksčiau, taip pat vasario mėnesį, minėtina Valentino diena užsienyje lietuvių bendruomenės narių tarpe nėra tokia populiari. Ta proga organizuojamos lietuviškų filmų peržiūros^{36, 37}, kviečiami į filmus žiūrovai –lietuvių bendruomenės nariai³⁸. Kartais ši šventė apjungia kitus socialinius projektus, pvz., „Apkabink žemę Valentino dieną“³⁹. Teigiama, jog Valentino dienos šventė į Lietuvą atkeliavusi iš Vakarų, bet Vakaruose egzistuojančios lietuvių bendruomenės apskritai šiai šventei neskiria išskirtinio dėmesio.

Kilnojama šventė Užgavėnės dažnai vyksta taip pat vasario (rečiau – kovo) mėnesiais. Bendruomenėse ši šventė yra organizuojama, populiari, žinoma ir švenčiama, kurios metu

vyksta teatrališki pasirodymai, karnavališki šėliojimai⁴⁰, kepami ir valgomi blynai, susirinkusieji gaminasi, puošiasi kaukėmis^{41, 42, 43}. Bendruomenių skelbimuose akcentuojama, kad tai žiemos išvarymo šventė (nepriklausomai nuo gamtinių sąlygų ir vietos, kurioje pasaulio vietoje bendruomenė yra įsikūrusi – šiltoje Europos dalyje⁴⁴ ar kituose žemynuose⁴⁵), aptariamoms lietuviškos tradicijos ir šventės prasmė, minimi tradiciniai personažai – Morė, Kanapinis, Lašininis. Siekiama, kad šventės metu rinktųsi šeimos su savo vaikais, apjungtų bendroms veikloms ir mažus bendruomenės narius, ir suaugusius.

Kovo mėnesį organizuojama Kaziuko mugė, seniai tapusi tradicine visoje Lietuvoje (ne tik Vilniuje), švenčiama ir užsienio bendruomenėse. Tautodailininkų, vietinių menininkų darbų mugė, verbos, rankdarbių pardavimas⁴⁶ - šios šventės išskirtinumas. Renginyje prekiaujama, perkama, vaišinamasi, rengiami muzikiniai koncertai, į kuriuos kviečiami kolektyviai, muzikantai iš Lietuvos⁴⁷. Kitose bendruomenėse siūloma susirinkti į pamaldas⁴⁸, paminėti ir švęsti lietuvių tautos globėjo švento Kazimiero šventę. Priklausomai nuo organizavimo bei kilnojamų švenčių datų – kartais Užgavėnės, Kaziuko mugė švenčiama kartu⁴⁹.

Kovo 11-oji – dar viena proga, leidžianti bendruomenės nariams susiburti ir paminėti šią datą. Valstybinė šventė minima klausantis paskaitų apie Lietuvą⁵⁰, pasisėdėjimuose kavinėse⁵¹, žiūrint lietuviškus filmus⁵², organizuojant sportinius žaidimus⁵³. Nepastebėta, jog ši šventė turėtų visuotinai vieningas tradicijas, tačiau ši data – dar viena proga parodyti lietuvišką identitetą vien susirenkant, minint, puošiantis lietuvišką simboliką turinčiais atributais.

Viena ryškesnių tradicinių kalendorinių švenčių lietuvių bendruomenėse galima įvardinti šv. Velykas. Dar prieš šią šventę aptinkami informaciniai tekstai apie Gavėnios, Verbų sekmadienio papročius⁵⁴. Siūlomi įvairūs rankdarbių užsiėmimai, kurių metu mokomasi pasigaminti ir naujoviškų velykinių dekoracijų⁵⁵. Taip pat atsiranda priminimai apie šv. Velykų organizuojamą šventę bendruomenėse, kurių metu visi nariai raginami atvykti su atsineštinėmis vaišėmis⁵⁶, margučiais. Visuose bendruomenėse išskirtinai minimi šv. Velykų simboliai margučiai⁵⁷, kurie vizualiai matomi kvietimuose ir sveikinimuose. Bendruomenės nariai margučius išvakarėse margina, atsineša į šventę, renka gražiausiai numargintus, žaidžia žaidimus ridendami juos. Susitikimų metu ieškoma įvairių pramogų – suaugusiems organizuojamos mugės, vaikams statomi pripučiami batutai⁵⁸, linksminti ir užimti mažuosius užsakomi „veidukų dekoru meistrė“, aktoriai – zuikiai⁵⁹, renginį veda Kapitonas Flintas⁶⁰. Paruošiamos įvairios smagios užduotys tiek mažiems, tiek suaugusiems. Dažnai akcentuojama, jog bendruomenės nariai kviečiami į šeimos šventę.

Šv. Velykų metu domimasi ar susirinks norinčių⁶¹ bei organizuojamos šv. Mišios⁶². Kaip ir dažna kalendorinė šventė bendruomenėse ši organizuojama pasirenkant priimtinausią tinkamą datą priklausomai nuo įvairių aplinkybių (atsižvelgiant į salės, ambasados, organizatorių, bendruomenės narių užimtumą). Tačiau jei šventė švenčiama užsienyje skirtingu metu, nei Lietuvoje (kai data skaičiuojama pagal skirtingus kalendorius) – bendruomenės narius kviečiama susirinkti būtent šventinio savaitgalio metu⁶³.

Gegužės mėnesį švenčiama Motinos diena ypatingai aktuali lietuviškose mokyklose, į kurias sukviečiami lietuvių bendruomenės nariai⁶⁴, o susitikimo metu rodoma mokytojų paruošta ir vaikų atliekama programa – meniniai pasirodymai. Pasak pateikėjos, Mamyčių šventės „Vokietijoje maždaug savaitę skiriasi nuo tų pačių švenčių Lietuvoje, taigi vaikai iš mišrių šeimų jas dažniausiai švenčia dvigubai“ (3 priedo anketa Nr.1).

Birželio mėnesį esančios Joninės – labai populiarūs šventė, į kurią kviečiami bendruomenės nariai, o kartais - ir kaimyninių šalių lietuvių bendruomenės. Prancūzijos Ardėnų Maso upės slėnyje „kaip visada, birželio paskutinį savaitgalį“⁶⁵ kviečiami Belgijos, Liuksemburgo, Prancūzijos, JK, Nyderlandų lietuvių bendruomenės nariai bei užsienio šalių gyventojai, norintys švęsti šią šventę pagal lietuviškus papročius. O Šveicarijos lietuviai dar 2016 m. organizavo „jubilineją 25–ąją Joninių šventę prie Ženevos ežero ir kviečia Italijos lietuvius į svečius“⁶⁶. Šventės metu siūloma „pasijusti baltiškosios kultūros dalimi ir kūrėjais“⁶⁷ renkant žolynus, kupoliaujant, rengiantis lietuviškais tautiniais rūbais, kūrenant laužus, stebules, prausiantis vandeniu ar plukdant juo vainikėlius, rodant, mokant, skambant lietuviškoms dainoms, šokiams, rateliams, atliekant tam tikrus ritualus garbinant ąžuolus, rugius, duoną, aukojant aukas, sveikinant varduvininkus (Jonus, Janinas, Rasas), buriantis, ieškant paparčio žiedo, vaišinantis. Kadangi Joninės vyksta vasaros metu, leidžiančiu laiką organizuoti gamtoje, siekiama pasirinkti vietą šalia vandens telkinio, randant vietos laužams kūrenti, žolynams prisiskinti. Dar labiau „lietuviškesnę“ šventę padeda sukurti kviestiniai folkloro, muzikos, šokių kolektyvai iš Lietuvos. Aptinkami siūlymai Jonines švęsti kartu su broliškos kaimyninės šalies – latvių bendruomenėmis⁶⁸, akcentuojant, kad „Jāņu festivāls“ metu galima sužinoti, kaip reikia iš tiesų švęsti Jonines. Lietuvių Joninių tradicijos atgamintos, rekonstruotos XX a. antroje pusėje, šios šventės tęstinumas buvo nutrūkęs. Greičiausiai dėl šių faktų kviečiama dalyvauti, švęsti latviškas Jonines.

Apskritai šios šventės metu siekiama susiburti ne tik savos bendruomenės rate, bet kviečiama / vykstama į svečius, aplankomos / sutinkamos ir kitos bendruomenės.

Kaip ir kitose šventėse – ant vaišių stalo dedami įvairūs lietuviški patiekalai. Švenčiant Jonines svarbu, kad ant stalo būtų juoda (kepta) duona, populiariausias gėrimas - alus⁶⁹, kepami

„tradiciniai lietuviški šašlykai“⁷⁰ ir kt. Tradiciniais šventės patiekalais tampa nebūtinai autentiškas kulinarinis paveldas, bet šis savo pastovumą jau įtvirtinęs tiek Lietuvoje, tiek užsienio lietuvių bendruomenėse.

Švenčiant Jonines neapsiribojama tradicinių papročių atkartojimu, ieškoma naujų linksmybės formų, šalia organizuojami ir populiarūs, elektroninės muzikos festivaliai, kviečiami DJ, garsūs renginių vedėjai⁷¹, vyksta fejerverkų šou, taip sukviečiant gausius būrius bendruomenės narių⁷². Dar 2009 m. analizuodamas lietuviškų Joninių tradicijas etnologas A. Vaicekuskas mini, kad šiandieninėje miesto kultūros šventėje atsiranda naujos formos, sintezės, prasmės, o kaimo bendruomeninėje tradicijoje susiformavusi mitologinė prasmė nunykusi, keičiama naujomis prasmėmis (Vaicekuskas 2009). Akcentuojama, kad yra savotiška švenčių šventimo Lietuvoje skirtis tarp folklorinių Joninių ir masėms organizuojamų Joninių. Tokių segmentavimų galima aptikti ir užsienio bendruomenėse organizuojamose šventėse. Bet kuriuo atveju – ar siekiant atkartoti lietuviškus (baltiškus) šventinius elementus, ar ieškant, kuriant naujas formas - šventė pasižymi linksnumu bei masiškumu.

Kai kuriose bendruomenėse prieš šventinį Joninių šėliojimą yra organizuojamos šv. Mišios⁷³, o bendruomenių tinklalapiuose randama informacinių tekstų apie trumpiausios nakties tradicijas, šventės simbolikos paaiškinimus⁷⁴.

Nors teigiama, jog vasarą apskritai bendruomenėse renginių sumažėja, nes atostogaujama, išvykstama, tačiau pastebima, kad liepos mėnesį atsiranda, kuriasi, vyksta įvairūs bendruomenėms aktualūs renginiai. Liepos 1-ąją 2018 m. pirmą kartą organizuotas Pasaulio lietuvių bendruomenės inicijuotas renginys Vilniuje „Šimtas Lietuvos veidų – sujunkime Lietuvą“, kuriame atkreipiamas dėmesys į lietuvių bendruomenės, jų veiklą. Dar viena galimybė lietuvių bendruomenės nariams susitikti, pasirodyti – Pasaulio Lietuvių Bendruomenės paroda Vilniaus rotušėje. O liepos 8-11 d. Lietuvoje jau organizuotas PLB XVI Seimas. Galbūt kai kurie susitikimai ateityje išsirutulios iki tradicinių bendruomeniškumą skatinančių šventinių susitikimų. Tačiau svarbesniais, aiškias ir nusistovėjusias tradicijas turinčiais renginiais reikėtų įvardinti Valstybės – Lietuvos Karaliaus Mindaugo karūnavimo – dienos minėjimą liepos 6-ąją, kai Lietuvoje ir visame pasaulyje lietuvių bendruomenių užsienyje dėka giedamas šalies himnas. „Esame ir būkime vienintelė tauta, kurios himnas vieną dieną metuose apskrieja visą Žemės rutulį!“⁷⁵ – rašoma kvietimuose ir raginimuose el. svetainėse. Akcentuojama, jog į bendruomenių suorganizuotą vietą nariai ateina „apsirengę Lietuvos vėliavos spalvų rūbais ir pasipuošę bet kokia lietuviška atributika“⁷⁶. 2009 m. gimusi, bendruomenės apjungusi pasaulinė lietuvių tautos tradicija dar kiek koregavosi ir „siekiant itin glaudaus bendrystės jausmo, užsibrėžta giesmę visiems drauge sugiedoti tą pačią akimirką,

lygiai 9 pm Lietuvos laiku”⁷⁷. El. tinklalapiuose randama informacija apie siūlomas susibūrimo vietas, Facebook tinklapyje gausu vaizdinės medžiagos, kai įvairios didesnės, mažesnės žmonių grupės, laikydamos valstybės vėliavą gamtoje, namuose, viešose vietose gieda V. Kudirkos “Tautišką giesmę”.

Ši iniciatyva pakankamai aktyvi, o 2018 metais akcentuojama, jog siekiama apjungti keturis milijonus tautiečių⁷⁸. Tai vieningumą, susikalbėjimą deklaruojanti iniciatyva. Tačiau masiškumu gali pasigirti Lietuvoje organizuojamas renginys, ypatingai tuo metu, kai sutampa kartu su Dainų švente. Kas ketverius metus organizuojama Dainų šventė sukviečia lietuvius iš viso pasaulio. Dainų šventė vienija tiek Lietuvos miestų, kaimų, tiek užsienyje esančius įvairaus amžiaus dainininkus, šokėjus, muzikantus, kitus atlikėjus. Į Vilnių uvažiuoja apie 40 tūkstančių meninių kolektyvų narių, tad Dainų šventės renginys (dažniausiai – Dainų diena), vykstantis liepos 6-ąją išties didingas ir galingas atlikėjų gausa.

Užsienio šalių lietuvių bendruomenių kolektyvai, gebėję sudalyvauti Dainų švenčių koncertuose, išdidžiai pristato savo repeticijų, koncertinių pasirodymų momentus Facebook tinklalapiuose. Renginys - Dainų šventė – tai galimybė viso pasaulio lietuviams parodyti savo identitetą ir puošiantis tautiniais rūbais, atliekant lietuviškus meninius kūrinius, ir atstovaujant savo gyvenamąją šalį (žr. 2 priedo “Vaizdinė medžiaga” Nr. 3). Kadangi į Dainų šventę atvyksta tik tam tikras bendruomenės dalyvių skaičius, grįžus organizuojami susitikimai su visais bendruomenės nariais, kuomet dalinamasi išpūdžiais, pasakojama apie šį masinį renginį⁷⁹. Facebook tinklalapiuose dalinamasi nuorodomis, kurios užsienyje aprašo Baltijos šalių / Lietuvos Dainų švenčių fenomeną⁸⁰. Reikia pastebėti, kad ir užsienyje yra organizuojamos Tautinių šokių šventės⁸¹ turinčios taip pat ilgas šventines tradicijas, kurios vienija užsienio lietuvių kolektyvus.

Kita pakankamai nauja su lietuvių bendruomenėmis užsienyje aktuali data – liepos 17 d. – Pasaulio lietuvių vienybės diena, pradėta minėti 2013 metais (LRS). Ši diena labiau akcentuojama ir apie ją informacijos pateikiama Lietuvoje, tačiau taip pat apie šią dieną užsimenama užsienio lietuvių bendruomenių portaluose⁸². Siekiant suvienyti po visą pasaulį išsibarsčiusius tautiečius, Lietuvos gyventojai kviečiami prisiminti artimuosius, pažįstamus tautiečius užsienyje, jiems nusiųsti pasveikinimą, el. laiškų, sms žinute, atviruku. Galbūt šiai datai dar reikia išibėgėti, sulaukti tam tikrų tradicijas kuriančių simbolių, papildomų segmentų, kad diena taptų šventinė, atpažįstama, laukiama. Šiuo metu dar nepastebimas aktyvus šios datos akcentavimas tiek iš iniciatyvą sukūrusios Lietuvos pusės, tiek pačiose užsienio bendruomenėse.

Galima išskirti liepos mėnesį organizuojamas šventes, kurios pagrinde yra inicijuotos pačių lietuvių, yra pakankamai jaunos ir naujos (net ir Dainų šventė, kuri istoriškai minima nuo 1924 m., tačiau tik atgavus Nepriklausomybę Lietuvoje organizuotos Dainų šventės sukviečia lietuvius iš viso pasaulio). Liepos mėnesį išskirtos minėtinos datos, jų šventimo tradiciškumas pakankamai jaunas, tačiau liepos 6-oji - puikiai atpažįstama, žinoma, turinti žmonių palaikymą ir aiškų šventės turinį data.

Rugpjūčio mėnesį Lietuvoje nedarbo diena tradiciniame švenčių kalendoriuje pažymima Žolinės. Užsienio bendruomenėse informacijos apie šią šventę pateikiama pakankamai pasyviai – vyksta bendruomenės narių susitikimai, nėra akcentuojama šventinė reikšmė, išskirtinesnis momentas – šv. Mišios, o po jų – tradicinis metinis piknikas⁸³. Ši šventė populiarumu negali pasigirti tarp kitų tradicinių kalendorinių lietuviškų švenčių.

Taip pat rugpjūčio mėnesį daugiausiai soc. tinklalapiuose Facebook galima aptikti istorinių datų minėjimų, dalinamasi įrašais apie Baltijos kelią ir tokiu būdu prisimenama ši data⁸⁴.

Vėlinių, Visų Šventų šventimo tradicija kiek rečiau, tačiau gyva užsienio lietuvių bendruomenėse. Vėlyvą rudenį organizuojami vakarai, kurių metu klausomasi klasikinės, gyvos muzikos kūrinii⁸⁵, susitinkama su etnokultūros specialistais, poetais, bendruomenių meninių kolektyvų nariais, aptariamos senosios švenčių tradicijos⁸⁶, uždegamos žvakės už išėjusius amžinybėn artimuosius⁸⁷. Nors šv. Mišios organizuojamos įvairių švenčių metu (o kai kuriose bendruomenėse – kiekvieną sekmadienį), tačiau būtent šiuo metu dažniau aptinkama informacija apie šv. Mišias⁸⁸, kurių metu kviečiama paminėti Visų Šventųjų ir Vėlinių šventes⁸⁹. Atkartojant lietuviškas tradicijas, užsienyje taip pat lankomasi kapinėse, uždegamos žvakės ant mirusiųjų (žymių asmenybių) kapų⁹⁰.

Retesniais atvejais aptinkama informacija apie Helovino – Vaiduoklių šventę, kuri dažniausiai minima siauresniame būryje, namuose, kurie išpuošiami šiai šventei skirta atributika, o vaizdinė medžiaga nurodo ir išskirtinę šventės dalyvių aprangą, grimą⁹¹.

Adventiniu metu organizuojami adventiniai, kalėdiniai šventiniai vakarai. Šiuos galima būtų skirsti, kurie organizuojami suaugusiems bei kurie organizuojami vaikams, šeimoms. Vyksta įvairūs teatralizuoti, meniniai pasirodymai suaugusiems, skambant klasikinei muzikai, klausant eilių, literatūrinių tekstų⁹², vykdomos kalėdinės aukojimo akcijos⁹³. Tačiau reikšmingesnė, gausesnė, populiarsnė šventė, kurios adresatas – vaikai, šeimos. Pastarosiose dažniausiai švenčių metu pirmiausiai rodomi spektakliai⁹⁴, šventės vedėjas – aiškiai vaikams atpažįstamas personažas, dažniausiai - Kalėdų senelis⁹⁵, taip pat kalėdinį šventinį renginį veda Šrekas, Kakė Makė, Trys paršiukai⁹⁶ ar kiti įvairiausių pasakų veikėjai. Dažnas šventinio

renginio scenarijus – po vaikų pasirodymo ar muzikinio, teatralizuoto spektaklio atvyksta Kalėdų senelis, o šiam atvykus yra „išdalintos iš anksto paruoštos dovanos vaikams. Dažniausiai lietuviškos knygos“ (2 priedo 2 anketa).

Analizuojamų internetinių šaltinių duomenys viena vertus leidžia suvokti, jog kalėdiniai renginiai pakankamai standartiški, ryškiai neatsispindi šventės sakralinė prasmė, tačiau pasak pateikėjos, „nors Kalėdos yra religinė šventė, o ne tiek bendruomenės, bet tai ji pakankamai gerai suburia narius“ (2 priedo 3 anketa). Vaizdinės medžiagos analizė patvirtina, kad šventė sukviečia gausų bendruomenės narių būrį (3 priedo 4 pav.) Verta akcentuoti šios šventės aiškiai atpažįstamus, mielai vartojamus simbolius – kalėdų eglutė, įvairūs papuošimai, blizgučiai, pačių dalyvių (tiek vaikų, tiek suaugusių) „kalėdinė apranga“ – kurie leidžia šią šventę identifikuoti, išskirti iš kitų. Etnologė A. Venskienė atlikdama tyrimą ir aiškindamasi kodėl Kūčios ir šv. Kalėdos yra mėgstamiausios respondentų šventės, teigia, kad „prieššventinį ir šventinį laikotarpius ne tik pažįstami, tačiau ir nepažįstami žmonės maloniau tarpusavyje bendrauja, stengiasi būti vieni kitiems geresni („gerumo laikas“). Svarbus šventės pamėgimo aspektas yra ir šventės laukimas, išankstinis ruošimasis jai“ (Venskienė 2016, p. 58).

Nors švenčių kalendorius kalėdiniais renginiais nesibaigia, tačiau senųjų metų palydos (ir naujųjų sutikimas) nėra populiari šventė bendruomenės narių tarpe.

Šioje darbo dalyje aptartos ir išvardintos šventės yra žinomos, organizuojamos, švenčiamos užsienio lietuvių bendruomenėse, neskirstant jų į kalendorinių, religinių, valstybinių švenčių kategorijas. Šios aptartos šventės atpažįstamos, švenčiamos ir Lietuvoje. Tačiau apibendrinant lietuvių bendruomenėse galima išskirti populiariausią kiekiniu aspektu ir tradicinės šventės elementų išlaikiusią Joninių šventę. Šv. Velykų, Kalėdų, Užgavėnių šventės išskiriamos kaip renginiai, kurie svarbūs visiems šeimos nariams, turintys aiškius, atpažįstamus šventinius simbolius. Valstybinės simbolikos ir lietuvių tautos vieningumo išraiška dominuoja Liepos 6-osios – Valstybės dieną. Aktyvumu, sportinių renginių gausa išskirti galima valstybines datas – Sausio 13-oji, Vasario 16-oji, Kovo 11-oji.

III. TRADICINIŲ ŠVENČIŲ SVARBA LIETUVIŲ BENDRUOMENĖSE

Įvairiais aspektais **šventės** yra įtraukiamos į mokslininkų tyrimus. Aptinkama atskirų švenčių, skirtingų istorinių laikotarpių švenčių, šventinius ciklus analizuojančių darbų. Tačiau šiame darbe akcentuotina tai, jog šventė - bendruomeninis reiškinys. Šventė paprastai reiškia periodiškai pasikartojantį socialinį įvykį, kuriame tiesiogiai ar netiesiogiai, daugiau ar mažiau aktyviai dalyvauja visos bendruomenės, sujungtos etniniais, lingvistiniais, religiniais, isto-

riniais ryšiais ir bendra pasaulėžiūra, nariai (Falassi, 1987, p. 2). Šventė, esanti savotiška priešprieša kasdienybei ir rutinai, atpažįstama naudojant tam tikrus simbolius ir ritualus. „Visoms grupėms reikia simbolių ir ritualų, kad būtų galima išlikti, palaikyti susitelkimą ir vėl patvirtinti bendras idėjas, kurias jie sukūrė“ (Kuznecovienė, 2008, p. 75). Tačiau vienos šventės tampa svarbios, reikalingos, kitos – perteklinės, neaktualios. „Modernus lietuvių etnis tapatumas formavosi aktualizuodamas specifinius lietuvių kultūros aspektus, tarp jų ir tradicinių kalendorinių švenčių šventimo ypatumus“ (Senvaitytė, 2013, p. 268). R. Paukštytė – Šaknienė aiškindamasi tradicinių švenčių sąvoką, akcentuoja jog pateikėjai (tyrimo metu apklaustas jaunimas) tradiciją „dažniausiai apibūdina kaip iš kartos į kartą perimtą ir jų pačių praktikuojamą konkrečios šventės šventimą. Tradicinėmis šventėmis vadina tas, kurias (ar bent kai kurias jų) švenčia su šeima, o ne tarp bendraamžių“ (Paukštytė-Šaknienė 2013, p. 318). Reikia pastebėti, jog tyrimo empirinių duomenų internete rastuose tekstuose bendruomenių tradicinės įvardijamos ir Valstybės dienos⁹⁷, ir „amžių patikrintos“ Joninių šventės⁹⁸ ir Kalėdų (pastarosios Lietuvoje dažniau įvardijamos kaip šeimos šventės).

Teigiama, kad migracija „keičia tam tikras tautos vertybes, papročius, tradicijas ir kalbą“ (Šimanskienė, Paužuolienė 2013, p. 285). Tačiau kaip nurodo A. G. Jasmontas, „tautiškumo poreikį galima formuoti, galima menkinti, galima performuoti, pagaliau net sunaikinti“ (Jasmontas 2009, p. 67). O šventės bendruomenėse leidžia modeliuoti tautiškumo / lietuviškumo aspektus. Atlikdama tyrimą ir apibendrindama pateikėjų duomenis J. Kuznecovienė teigia, jog nutautėjimas siejamas „su emigracija, tačiau gilesnė šio požiūrio analizė leido priėti prie išvados, jog pats emigravimo faktas nėra vertinamas kaip neabejotina nutautėjimo prielaida. Tokia jis tampa tik sąryšyje su laisva valia pasirinkta asimiliacija („pamiršta kalbą“, „nelietuviškai auklėja vaikus“) (2007, p.8). Šio tyrimo duomenys, surinkti iš užsienio bendruomenių el. svetainių, leidžia suvokti, jog šiose bendruomenėse organizuojamos šventės pagrinde siekia išlaikyti tautiškumą, akcentuoti jo svarbą, pratęsti ir perduoti tradicijas.

Lygindami kitą tyrimą, mokslininkė J. Kuznecovienė, tyrinėdama lietuvių (Lietuvoje) švenčiamas šventes, akcentuoja kad Lietuvoje tautinės vertybės, lietuviškumas, tradiciškumas dažniausiai praktikuojamas, perduodamas iš kartos į kartą ne tiek per valstybinius simbolius, viešai patiriant tautinės bendruomenės vienybę, kiek siaurame bendruomeniškumo diapazone – šeimos ar giminės rate švenčiant religines ar šeimos šventes (Kuznecovienė 2008, p. 88). Tačiau tyrinėdami lietuvių bendruomenes, galime teigti, kad užsienyje gyvenančių lietuvių tautiškumas, lietuviškumas ypatingai praktikuojamas, perduodamas būtent lietuvių bendruomenėse organizuojamų švenčių pagalba. Užsienio lietuvių bendruomenėse

populiariausios, gausiausios tradiciniais simboliais yra įvardijamos būtent tos šventės – šv. Velykos, Kalėdos, - kurios Lietuvoje praktikuojamos tik siaurame šeimos rate. Jei lietuviams Lietuvoje svarbiausios šventės, kai suvokiamas ir patiriamas bendrumo (bendruomeniškumo) jausmas, švenčiamos šeimos rate, tai užsienio lietuviams – bendruomenėse.

Šio tyrimo analizuojamas objektas – bendruomenėse organizuojamos tradicinės šventės – kaip tik palaiko tiek paties tautiškumo poreikį, tiek išlaiko tradicinius simbolius ir leidžia atpažinti šiuos segmentus. Bendruomenėse atsiranda savitos, lokaliai, kitoje užsienio bendruomenėje neorganizuojamos šventės, tačiau šios suvokiamos ir atpažįstamos Lietuvoje. Pavyzdžiui, organizuota *Lietuvos diena Taline*⁹⁹ arba *Buenos Aires švenčia Lietuvą*¹⁰⁰, kai bendruomenės nariai tautinio kostiumo, muzikos, šokio ar kitokio lietuviško tradicinio elemento segmentais kuria šventę. *100 vėliavų žygis*¹⁰¹ apjungia lietuvius iš įvairių Airijos vietų, kurie aktyviai leidžia laisvalaikį bei išskeldami valstybines, istorines vėliavas žygio metu (žr. 2 priedo 8 pav.) praneša apie savo tautinį identitetą. Negalime teigti, kad šie aptarti renginiai taps tradiciniais (tai galima bus pasakyti tik po kurio laiko), tačiau atpažįstamų simbolių naudojimas leidžia pritraukti norinčius toje šventėje dalyvauti ir suvokti, jog yra organizuojama lietuviška šventė. Naujos šventės, naujos tradicijos, nauji bendruomenių renginiai kuriami, organizuojami nuolat. Tačiau „svarbu, kad atskiri individai ne tik dalyvautų atliekant tradicinius ritualus ar priimtų jau egzistuojančius simbolius, bet nuolat, pagal besikeičiančias aplinkybes, dažnai lemiančias pokyčius bendruomenės gyvenime, juos perkurtų ir suteiktų jiems naujas reikšmes. Tradicija turi būti kuriama iš naujo ir nuolat aktualizuojama“ (Kuznecovienė 2008, p. 76).

Lietuvių bendruomenės ne tik kuria, bet ir švenčia vietinės tautos esamas šventes¹⁰², siunčia sveikinimus savo gyvenamos¹⁰³, ¹⁰⁴ ar kaimyninės šalies tautinių švenčių progomis, organizuodami susiėjimus ir mokydamiesi rankdarbių – aptaria savos ir vietinės tradicijos panašumus, skirtumus¹⁰⁵, ieško būdų svetimoje šalyje rasti galimybių įsigyti tradicinio lietuviško paveldo segmentų (žr. 2 priedo 7 pav.). Lygindami, atpažindami Lietuvos ir kitų šalių tradicijas, jų išskirtinumus, bendruomenės nariai geba vertinti skirtingų kultūrų reiškinius. „Tautiškumas prasismelkia į žmogaus sąmonę su kalba, bendravimu, kultūrinių tradicijų pažinimu ir t.t.“ (Antinienė, 2002, p. 103). Kai kurie bendruomenių nariai ne visuomet geba bendrauti lietuvių kalba ar atpažinti tam tikras lietuviškas tradicijas, tačiau neprarasdami visų dedamųjų, o kartais jų išmokdami iš naujo, sužino, kiti – moka ir vertina daug plačiau, išsamiau nei Lietuvoje gyvenantys lietuviai. Jei lietuviai apskritai vienijasi ir buriasi į bendruomenes, šie nėra abejingi savo tautiniam identitetui (2 priedo 5, 6 pav.). Todėl organizuojamos šventės

lietuvių užsienio bendruomenėse išlieka vienu ryškesniu tradicijas, lietuviškumą propaguojančiu elementu.

IŠVADOS

Tradicinės lietuvių bendruomenėse užsienio šalyse organizuojamos šventės atpažįstamos ir Lietuvoje. Analizuojant bendruomenių šventinį kalendorių tradicinėmis įvardijamos tiek žmonių iniciatyva papildytos naujos (pvz., Valstybės diena), tiek dar agrarinėje lietuvių bendruomenėje užgimusios šventės (pvz., Užgavėnės).

Populiariomis įvardinti galima šventes, kurios vienija tiek įvairių šalių lietuvių bendruomenes, tiek visus lietuvius. Masiškumu išskirtinės Joninių šventės, kurios sukviečia ne tik vietines, bet ir kaimyninių šalių bendruomenes. Vieningumu pasižymi Liepos 6-oji Valstybės diena, kai mažesnės, didesnės žmonių grupės įvairiose pasaulio vietose sutartu laiku atlieka tą patį veiksma (gieda himną). Jei Lietuvoje švenčiamos šv. Kalėdos, šv. Velykos populiarios šeimos, artimųjų rate, tai šios šventės įvardijamos vienomis populiariausių užsienio lietuvių bendruomenėse, kurios švęsti į bendruomenės renginį sukviečia įvairių kartų narius.

Tradicinių lietuvių švenčių metu akcentuojami lietuvių etninės kultūros elementai, tradicijos bei tuo pačiu ieškoma naujų, populiarių, patrauklių bendruomenei pramogų. Pats švenčių organizavimas bendruomenėse ne visuomet sutampa su tikrąja kalendorine šventės data, kartais kelios šventės apjungiamos į vieną (pvz., Kaziuko mugė - Verbų sekmadienis - šv. Velykos - Atvelykis).

Naudojamų šventinių simbolių gausa leidžia šventei tapti lengviau atpažįstamai, reikalingai ir svarbiai. Švenčių metu siekiama akcentuoti tiek tradicinius šventei būdingus segmentus, tiek valstybinius simbolius, leidžiančius šventę identifikuoti kaip lietuvišką. Bendruomenės šventėse, organizuojamose tam tikroje užsienio šalyje, dažniausia naudojamas oficialus Lietuvos valstybės simbolis – vėliava, kalba, valstybės vėliavos spalvos, tradicinis materialus ir žodinis paveldas.

REKOMENDACIJOS

Lietuvių bendruomenėse užsienio šalyse organizuojami renginiai, šventės, susibūrimai – tai išlaikyti tautiškumą, lietuviškumą skatinantys veiksniai. Galima pastebėti, kad ne viena institucija, ministerijos (ŠMM, URM, ŠMPF ir kt.) inicijuoja, vykdo įvairius (finansinius) projektus, kurie leidžia tiek bendruomenėms užsienio šalyse, tiek Lietuvos institucijoms organizuoti bendras veiklas. Projektų vykdymas, naujų inicijavimas – leidžia išlaikyti bendros (globalios) Lietuvos idėją. Tokių projektų tęstinumas išlaiko tarpusavio ryšį, naujų inicijavimas palengvina tiek naujų bendruomenių kūrimosi etapus, tiek jau susiformavusių bendruomenių gyvybingumą. Nenutraukiamas, tęsiamas ir plečiamas tarpusavio ryšys projektų pagalba – vertinga paskata šioms bendruomenėms. Rekomenduojama ne tik tęsti esamus projektus, bet skatinti ir plėsti projektinių galimybių lauką apjungiant užsienio lietuvių bendruomenes ir Lietuvos institucijas.

Vykdytas tyrimas atskleidė, kad tautiškumą, lietuviškumą vienijantys veiksniai atsispindi per vieningas, atpažįstamas lietuviškas tradicijas. Šios ypatingai ryškios bendruomenių švenčių repertuare. Suprantama, jog tam tikros bendruomenės šventės organizatoriai žino savo narių poreikius, pomėgius, pasiteisinusius dalykus, kurie šventę daro patrauklia, įdomia, pritraukia bendruomenės narius. Tačiau bendros gairės, metodiniai aplankai, rekomendacijų sąvadas, kuriame galėtų būti pateikiama informacija apie autentiškas šventės tradicijas, padėtų tęsti bei pritaikyti tokio pobūdžio medžiagą naujoje aplinkoje (kaip pvz., EKG 2018 m. paruoštas kalėdiniam laikotarpiui klausyti muzikinių kūrinių sąvadas). Skirtingoms lietuvių šventėms surinkti duomenys, kurie realiai galėtų būti panaudoti bendruomenių susiejimuose (folkloro kūriniai, materialaus kultūrinio paveldo simboliai), tiek pajvairintų pačią šventę, tiek priartintų prie tradicinių gelmių.

Susitikimai, seminarai skirtingose užsienio šalyse, Lietuvoje, kuriuose vertingą patirtį turintiems užsienio lietuvių bendruomenių švenčių organizatoriams būtų galimybė dalintis gerąja patirtimi, pasiteisinusiomis iniciatyvomis – tokių renginių organizavimas paskatintų kitus ieškoti naujų išraiškos formų, palengvintų kūrybiniuose sprendimuose bei leistų išvengti klaidų.

Pastebėta, jog organizuojant lietuviškas šventes užsienyje bendruomenės noriai kviečiasi kultūros atstovus, menininkus, mokslininkus, įvairius meno kolektyvus, populiarius atlikėjus iš Lietuvos. Tai ir palaikomas ryšys su Lietuva, ir dalijimasis savo gebėjimais su tautiečiais. Verta plačiau išnaudoti tokio pobūdžio galimybę ir organizuojant tradicines šventes siūlyti bei sudaryti sąlygas (finansuojant, apmokant kelionės išlaidas) lietuvių tradicines formas

skleidžiantiems kolektyvams, atlikėjams dalyvauti tokiuose renginiuose užsienio lietuvių bendruomenėse.

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

- Andrijauskas, A., 2003, *Kultūrologijos istorija ir teorija*, Vilniaus dailės akademijos leidykla, Vilnius.
- Antinienė, D., 2002, „Asmens tautinio tapatumo tapsmas. Sociopsichologinės šio proceso interpretacijos“, *Sciologija. Mintis ir veiksmai*, Nr. 2, p. 100-107. Prieiga per internetą: <file:///C:/Users/User/Downloads/6169-5479-1-PB.pdf>
- Falassi, A., 1987, „Festival: Definition and Morphology“, *Time Out of Time: Essays on the Festival*. Albuquerque: University of New Mexico Press, p. 1–10.
- Jasmontas, A. G., 2009, „Asmens tautiškumas: reikmė ar poreikis“, *Santalka, Filosofija*, Nr. 17 (1), p. 61-68.
- Kuznecovienė, J., 2007, „Lietuvių tautinė tapatybė: uždaro ir atviro dėmenys“, *Filosofija. Sociologija*, LMA, p. 1-13. Prieiga per internetą: <http://mokslozurnalai.lmaleidykla.lt/publ/0235-7186/2007/2/1-13.pdf>
- Kuznecovienė, J., 2008, „Šventės švenčiantis lietuviai: bendruomeniškumo diapazonas“, *Lietuviškojo identiteto trajektorijos*, p. 75-88.
- Leliūgienė, I., Sadauskas, J., 2011, „Bendruomenės sampratos traktuotės ir tipologija“, *Socialinių mokslų studijos*, T. 3(4), p. 1281-1297. Prieiga per internetą: https://www.mruni.eu/upload/iblock/d87/7_Leliugiene_Sadauskas.pdf
- Paukštytė – Šaknienė, R., 2013, „Tradicija šiuolaikinių kalendorinių ir gyvenimo ciklo švenčių kontekste“, *Res Humanitariae*, t. 14 nr. 2, p. 302-322.
- Paukštytė – Šaknienė, R., 2013, „Pasiruošimas Kalėdų šventėms vilniečių šeimose: stresas ar malonumas?“, *Lituanistica*, T. 59, Nr.4 (94), p. 316-327. Prieiga per internetą: <file:///C:/Users/Asd/Downloads/2809-Article%20Text-1764-1-10-20140205.pdf>
- Paukštytė – Šaknienė, R., 2016, „Šeima ir kalendorinės šventės sovietinėje Lietuvoje“, *Lietuvos etnologija* 16 (25), p. 9-34. Prieiga per internetą: [http://talpykla.istorija.lt/bitstream/handle/99999/3946/Lietuvos%20etnologija%2016%20%2825%29%202016%2001%20Sakniene%2C%20%20%20%20C5%A0eima%20ir%20kalendorin%C4%97s%20%20%20%20C5%A1vent%C4%97s%2C%20p.%209-34.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://talpykla.istorija.lt/bitstream/handle/99999/3946/Lietuvos%20etnologija%2016%20%2825%29%202016%2001%20Sakniene%2C%20%20%20%20C5%A0eima%20ir%20kalendorin%C4%97s%20%20%20C5%A1vent%C4%97s%2C%20p.%209-34.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
- Senvaitytė, D., 2013, „Kalendorinių švenčių pristatymas lietuviškoje periodinėje spaudoje XIX a. – XX a. pradžioje“, *Res Humanitariae*, Klaipėda, p. 267-285.
- Senvaitytė, D., 2014, „Kai kurie metinių švenčių konstravimo ir aktualizavimo kontekstai Lietuvoje“, *Kultūra*, p. 137 -147.

Šaknys, Ž., 2008, „Vardadienis ir gimtadienis aukštaičių kultūroje: kartografinis tyrimas“, *Gimtasai kraštas*. Nr.1. Prieiga per internetą: <http://www.ziemgala.lt/lt/metrastis-gimtasai-krastas/gimtasai-krastas-2008/vardadienis-ir-gimtadienis-aukstaiciu-kulturoje-kartografinis-tyrimas>

Šimanskienė, L., Paužuolienė, J., 2013, „Lietuvių identiteto kaita vykstant emigracijai“ *Visuomenės saugumas ir viešoji tvarka*, Mykolo Riomerio universitetas, Vilnius, p. 285-297.

Vaicekaskas, A. 2009, „Joninės: nuo kaimo bendruomenės iki šiuolaikinės miesto šventės“, *Liaudies kultūra* Nr.4 (127), p. 33-38.

Venskienė, A., 2016, „Jaunimo požiūriai į savo pačių, tėvų ir senelių šventes. Mėgstamiausia jaunimo šventė“, *Lituanistica*, T. 62, Nr. 1 (103), p. 45-60.

LR DK, Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo Įstatymas, 123 straipsnis. Prieiga per internetą: auditors.lt/wp-content/uploads/2016/09/Darbo-odeksas-2017.docx

LR KM, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, „Svarbių datų minėjimas“. Prieiga per internetą: <http://lrkm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/lietuvos-valstybei-reiksmingu-kulturiniu-istoriniu-ivykiu-iprasminimas/svarbiu-datu-minejimas>

LR Vyriausybės nutarimas, 2011, DĖL „GLOBALIOS LIETUVOS“ – UŽSIENIO LIETUVIŲ ĮSITRAUKIMO Į VALSTYBĖS GYVENIMĄ – KŪRIMO 2011–2019 METŲ PROGRAMOS PATVIRTINIMO, Prieiga per internetą

LRS, Lietuvos Respublikos Seimas, 2008, DĖL ILGALAIKĖS VALSTYBĖS SANTYKIŲ SU UŽSIENIO LIETUVIAIS 2008–2020 METŲ STRATEGIJOS PATVIRTINIMO IR ILGALAIKĖS VALSTYBĖS SANTYKIŲ SU UŽSIENIO LIETUVIAIS 2008–2020 METŲ STRATEGIJOS KOORDINAVIMO IR PRIEŽIŪROS KOMISIJOS SUDARYMO, Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.325689?jfwid=-502pzunap>

LRS, 2018 (a), Lietuvos Respublikos Seimas, „Seimas 2019-uosius paskelbė Pasaulio lietuvių metais“. Prieiga per internetą:

http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=119&p_k=1&p_t=256947

LRS, 2018 (b), Lietuvos Respublikos Seimas, REZOLIUCIJA DĖL PASAULIO LIETUVIŲ VIENYBĖS DIENOS 2018 M. LIEPOS 1 D. Prieiga per internetą: [file:///C:/Users/User/Downloads/DEL%20PASAULIO%20LIETUVIU%20VIENYBES%20DIENOS%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/DEL%20PASAULIO%20LIETUVIU%20VIENYBES%20DIENOS%20(1).pdf)

LRS, 2017, Lietuvos Respublikos Seimas, 2017 m. renginiai, „Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija priėmė septynias rezoliucijas. Prieiga per internetą: http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=25322&p_k=1&p_t=252188

LRS, 2013, Lietuvos Respublikos Seimas, „Seimas papildė atmintinų dienų sąrašą“, 2013-05-14. Prieiga per internetą: http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=15434&p_k=1&p_t=135009

Nefas, S., *Funkcionali vietos bendruomenė Lietuvos kaimuose ir miesteliuose* (daktaro disertacija), Mykolo Riomerio universitetas.

VLE, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/Straipsnis/bendruomene-54847>

VLKK, *Valstybinė lietuvių kalbos komisija*, Lietuvos terminų bankas. Prieiga per internetą: <http://terminai.vlkk.lt/pls/tb/tb.result>

SUMMARY

THE CONTINUITY AND CHANGE OF TRADITIONAL HOLIDAYS IN LITHUANIAN COMMUNITIES IN FOREIGN COUNTRIES

Keywords – community, tradition, calendar feast, state celebration.

The aim of this work is to reveal the continuity of traditional holidays in Lithuanian foreign communities. Also to describe the celebration of traditional holidays in Lithuanian communities, to discuss community events - traditional Lithuanian holidays, to analyze the popularity of holidays, their importance.

In the course of the study, foreign Lithuanian internet sites, the social network Facebook were studied, the aim was to question the members of the community by questionnaires. The research revealed that the calendar of organized Lithuanian holidays in the community is quite intense. Although the number of holidays organized during the summer is lower, however, it is in the summer of an exclusive date - King Mindaugas Coronation Day, July 6th. This holiday brings together both Lithuanian communities of all countries and all Lithuanians. In general, it is more popular those holidays that can unite not only the community of a foreign country, but Lithuanians from all over the world.

During the traditional holidays, the elements and traditions of the Lithuanian ethnic culture are emphasized and are looking for new, popular, entertaining attractions for the community. The organization of these holidays in communities does not always coincide with the actual date of the celebration, sometimes several holidays are combined into one (for example, the Kaziukas Fair - Palm Sunday - Easter Sunday - Sunday after Easter). During the holidays it is aimed at highlighting both traditional festival-specific segments and state symbols that make it possible to identify the festival as Lithuanian.

The official symbol of the state of Lithuania - the flag, the language, the colors of the state flag, the traditional culinary heritage, and, more rarely, folklore (traditional verbal heritage) - are used in the local community holidays organized in a certain foreign country.

PRIEDAS NR. 1. INTERNETINIŲ IŠTEKLIŲ SAŲADAS

1 lentelė

Šalis	El. adresai	Peržiūrėti įrašai nuo	Peržiūrėti įrašai iki
Airija	http://www.alb.ie/	2014	2015
Airija	https://www.facebook.com/monaghano.lietuviai/	2017	2018
Argentina	https://www.patagoniaexpress.com/?view=page&id=187		
Argentina	https://www.facebook.com/nemunasarg/		
Argentina	https://www.facebook.com/GlobaliLietuva/videos/buenos-aires-%C5%A1ven%C4%8Dia-lietuv%C4%85-video-i%C5%A1-rugpj%C5%AB%C4%8Dio-1-d-argentinostostin%C4%97je-%C4%AFvykusi/950490028349174/		
Australija	http://www.austlb.org/		
Australija	http://lithuaniansinbrisbane.org/index.html	2013	2017
Belgija	http://www.belglietuviai.eu/lt/	2001	2018
Brazilija	http://www.sajunga.com.br/		
Brazilija	https://www.facebook.com/BLJS.brasil	2017-01	2018
Čekija	http://www.lietuviai.cz/	2017	2018
Danija	http://www.lietuva.dk/	2013	2018
Danija	http://www.lys.lt/	2012	2018
Danija	http://lietuviai.dk/bendruomene/	2013	2018
Estija	https://lietuviai.ee/	2017	2018
Estija	http://lietuviai-tartu.blogspot.com/	2017	2018
Graikija	http://lietuviubendruomene.gr/	2013	2018
Islandija	http://ltis.org/	2013	2018
Islandija	www.facebook.com/Muzikinis-kolektyvas-GijaSönghópurinn-Gija-129424457157454/	2017	2018
Ispanija	https://www.facebook.com/ISPANIJOS-LIETUVIAI-191935884215153/	2017	2018
Ispanija	https://vlc-lb.es/	2018	2018
Italija	http://www.itlietuviai.it/	2016	2018
Italija	https://www.facebook.com/ITLIETUVIAI.IT/		
Italija	https://www.facebook.com/groups/33109016585/	2017	2018
Italija	https://www.facebook.com/Lietuviai-Pietu-Italijoje-195975710421608/	2017	2018
Japonija	http://www.japonija.org/	2012	2018
JAV	https://www.nylithuanian.org/	2009	2018
JAV	http://www.lithuanianfoundation.org/	2011	2018
JAV	https://www.ateitis.org/	2016	2018
JAV	https://www.facebook.com/AtlantosLietuviai/	2017	2018
JAV	https://www.lcenter.org/	2014	2018
Jungtinė Karalystė	https://www.facebook.com/Peterborough-Lietuvi%C5%B3-Bendruomen%C4%97-1515466355343947/	2017	2018

JK	https://www.facebook.com/bostono.bendruomeneanglijoje	2017	2018
JK	http://www.londoniete.com/	2018	2018
JK	http://www.ekspresas.co.uk/	2014	2017
JK	https://www.facebook.com/britishlithuaniansociety	2017	2018
JK	http://www.litcityclub.co.uk/en/home.html	2017	2018
Kanada	http://www.klb.org/lt/	2016	2018
Kanada	http://www.kanadoslietuviai.com/naujienos	2008	2013
Kanada	https://www.facebook.com/Kanados-lietuviai-233995030056995/	2016	2018
Latvija	https://www.facebook.com/groups/447824812012446/	2017	2018
Lenkija	http://punksas.pl/	2017	2018
Lenkija	https://www.facebook.com/Var%C5%A1uvos-lietuvi%C5%B3-draugija-104467262921354/	2011	2018
Liuksemburgas	http://www.lietuva.lu/	2006	2018
Malta	https://www.facebook.com/events/150742338918222/	2017	2018
Meksika	https://www.facebook.com/pg/Lietuviu-Bendruomene-Meksikoje-117920331552950/about/?ref=page_internal	2017	2018
Naujoji Zelandija	https://www.facebook.com/groups/nzlietuviai/	2017	2018
Norvegija	https://lietuviairogalande.no/renginiaiisusitikimai/	2011	2018
Norvegija	https://www.facebook.com/NLJS.lt/	2017	2018
Norvegija	https://www.facebook.com/oslolietuviubendruomene/	2017	2018
Norvegija	https://www.facebook.com/groups/346251939118142/	2017	2018
Norvegija	http://lietuva.no/lt/	2018	2018
Norvegija	http://nljs.no/en/	2013	2014
Norvegija	https://www.facebook.com/groups/271387462947922/	2017	2018
Norvegija	http://www.bergenas.no/	2015	2015
Norvegija	https://www.facebook.com/BLB-197577653677847/	2015	2017
Norvegija	http://www.mrlb.no/index.html	2012	2013
Norvegija	https://www.facebook.com/LTBOH	2016	2018
Norvegija	http://www.baltai.no/	2018	2018
Norvegija	https://www.facebook.com/TrondelagoLietuviuBendrijaBaltai	2017	2018
Norvegija	https://www.facebook.com/LietuviuNamai/	2017	2018
Olandija	https://www.facebook.com/olandijoslietuviubendruomene/?fref=ts	2017	2018
Olandija	http://www.litouwsc.org/en/about	2017	2018
Olandija	https://www.facebook.com/stichting.smARTroots	2017	2018
Olandija	https://www.facebook.com/KatalikaiOlandijoje?fref=ts	2017	2018
Prancūzija	https://lietuviai.fr/lt/	2015	2018
Portugalija	https://www.facebook.com/LTPTORG/	2016	2018
Portugalija	https://www.facebook.com/portugalijoslietuviai/		
Prancūzija	https://www.facebook.com/PrLJS	2017	2018
Rusija	http://www.litvavpeterburge.ru/	2009	2018

Slovėnija	https://www.facebook.com/Lietuviai-Slov%C4%97nijoje-196714040411425/	2017	2018
Suomija	https://lietuviai.fi/		
Suomija	https://www.facebook.com/groups/lietuviaisuomijoje/	2016	2018
Suomija	http://www.donelaitis.fi/	2008	2010
Švedija	http://www.lietuviai.se/	2012	2018
Švedija	https://www.facebook.com/lietuviaisvedijoje/	2017	2018
Švedija	http://jaunimas.se/en/main/		
Švedija	https://www.facebook.com/skoneslietuviai	2017	2018
Švedija	http://skoneslietuviai.se/bendruomene/	2017	2018
Šveicarija	http://lietuviai.ch/	2017	2018
Ukraina	http://www.litva.org.ua/events.html	2013	2018
Vokietija	http://vlbe.org/	2018	2018
Vokietija	http://berlynas.vlbe.org/galerija/	2018	2018
Vokietija	http://vljs.vlbe.org/	2016	2018
Vokietija	http://hamburgas.vlbe.org/	2018	2018
Vokietija	https://www.facebook.com/hamburgolietuviai/	2017	2018
Vokietija	http://www.lietuviai.de/	2018	2018
Vokietija	http://www.miunchenas.de/	2010	2014
Vokietija	http://stuttgartas.vlbe.org/zymos/naujienos/	2014	2018
Vokietija	http://niurnbergo-lietuviai.de/	2018	2018
Vokietija	https://www.facebook.com/vokietijosjaunimas/	2017	2018

2 lentelė. Kiti adresai

Pavadinimas	adresas
„Emigrantai“	http://www.emigrantai.eu/
„Skandinavija.Today“	https://skandinavija.today/
„Pasaulio lietuvis“	http://pasauliolietuvis.lt/
LR URM	https://urm.lt/default/lt/globali-lietuva/prisijunk-prie-lietuviu-bendruomenes/artimiausia-lietuviu-bendruomene
Pasaulio lietuvių bendruomenė	http://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=48&p_k=1

PRIEDAS NR. 2.
VAIZDINĖ MEDŽIAGA

1. „Kuopio pasiruošęs! (Vasario 16-oji)“

Šaltinis: <https://www.facebook.com/groups/lietuviaisuomijoje/>
2018 m. vasario 15 d.

2. „Ir Turku“

Šaltinis: <https://www.facebook.com/groups/lietuviaisuomijoje/>
2018 m. vasario 15 d.

3. „Pasaulio lietuviai sveikina Lietuvą“

Šaltinis:
<http://pasauliolietuvis.lt/adventur-kvies-atrasti-lietuva-ir-didingaja-dainu-svente/>

4. Stavangerio (Norvegija) lietuvių bendruomenės kalėdinis vakaras 2014 m.

Šaltinis:
<http://lugis.vdu.lt/Content/S05B4C84D-05C47E42?FormID=96&listview>

5. Rašinio konkursas

Rašinio konkursas!!!

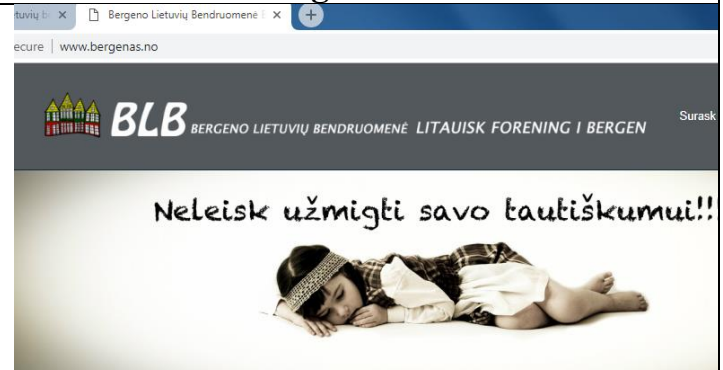
Tema:

„Kaip keitėsi mano tautinis identitetas toli nuo Lietuvos“

Šaltinis:

<https://www.facebook.com/127471467295038/photos/pcb.2235478913160939/2235477213161109/?type=3&theater>

6. Neleisk užmigti savo tautiškumui

Šaltinis:

<http://www.bergenas.no/>

7. Skelbimas

Amelia Gi

Spalis 11 d., 21:02

Sveiki, ar kas kepa sakocius Tasmanijoje, Hobart?

Patinka

Komentuoti

Dalintis

Oscar Patrick Pinta ir Mantas Juška tai mėgsta.

Žiūrėti dar 6 komentarus

Jolita Pranskuvienė O jei Sydney atsirastų kas kepa šakočius, ar būtų kas perka?

Patinka · Prieš 2 sav.

Šaltinis:

<https://www.facebook.com/groups/53206546269/>

8. 100 vėliavų žygis (Airijoje)

Šaltinis:

<https://www.facebook.com/GlobaliLietuva/photos/a.528512720546909/2022528537811979/?type=3&theater>

PRIEDAS NR. 3. ANKETOS

1 ANKETA:

Klausimynas

1. Įvardinkite savo lietuvių bendruomenę Frankfurto prie Maino
2. Jūs esate šios bendruomenės:
 - X Vadovas
 - Narys
3. Kiek laiko esate šios bendruomenės dalyvis? (įrašykite). 4 metai
4. Kaip dažnai bendruomenės nariai susitinka?
 - Kartą per savaitę X (išskyrus mokinių atostogas)
 - Kartą per mėnesį
 - Kartą per pusmetį
 - Kartą į metus
 - Per šventes
 - Kita(įrašykite).....
5. Kada daugiausiai susirenka bendruomenės dalyvių? Per Kalėdų ir Naujųjų Metų šventę.
6. Ar organizuojate lietuviškas šventes? Ne visuomet,
7. Kokios lietuviškos šventės yra pačios populiariausios? Kalėdos, Velykos
8. Kaip manote, kodėl įvardintos šventės yra populiariausios? Manau, dėl tradicijos
9. Kas šventės metu vyksta identiško? Kuo šios šventės išsiskiria iš kitų? Kiaušinių marginimas
tradiciniais būdais prieš Velykų šventę (vašku, skutinė, jant), keitimasis dovanėlėmis, mokinukų programėlės (dažniausiai muzikiniai vaidinimai, lėlių spektakliai, ar koncertai)
10. Kokie kriterijai leidžia populiariausią šventę įvardinti, kad ji yra lietuviška? Aš asmeniškai manau, kad pagrindiniai kriterijai yra kalba, lietuviškos dainelės. Su senomis, lietuvių-baltų tradicijomis jos beveik neturi nieko bendro (išskyrus kalbą),
11. Gal galite trumpai apibūdinti šventės scenarijų? Paprastai Kalėdų – Naujųjų Metų šventę pradedame vaikų programa, kurios pabaigoje dažniausiai vaikai kelis kartus sušunka: -Kalėdų Seneli, ateik pas mus! Pasirodžius Seneliui, toliau veiksmas vyksta priklausomai nuo jo sugebėjimo užimti vaikus. Seneliui bendraujant su vaikais ir dalinant dovanėles, kiti bendruomenės nariai vaišinas atsineštiniais daugiau ar mažiau kalėdiniais patiekalais, bendrauja tarpusavyje. Kadangi šventė dažniausiai vyksta Advento pradžioje (pvz. šiemet numatyta gruodžio 8d.), tai kalėdų dvasios dar nejaučiame, bet stengiamės sukurti artėjančios šventės nuotaiką.
12. Ar galite išvardinti ir kitas organizuojamas bendruomenės narių šventes?
 - IV. Valstybines: Ne kiekvienais metais, bet esame šventę Lietuvos vėliavos gimtadienį,
 - Laisvės gynėjų dieną, Vasario 16-ją, Kovo 11, Mindaugo karūnavimo dieną
 -
 - Kalendorines Kai kada – Užgavėnės, Velykos, Kalėdos
 -

- Bendruomenės - Mokslo metų pradžios šventė(visuomet rugs.1-ją),taip pat mokslo metų pabaiga,kai aptariam praėjusius metus,eksponuojam mokinių darbelius,piešinius,pristatome ilgalaikių projektų rezultatus.

.....

- Šeimos – Mamyčių ir Tėvelių Dienos (šios šventės Vokietijoje maždaug savaite skiriasi nuo tų pačių švenčių Lietuvoje,taigi vaikai iš mišrių šeimų jas dažniausiai švenčia dvigubai)

.....

- Kita (įrašykite)

.....

13. Kas lietuviškas bendruomenės šventes organizuoja? Mokyklos aktyvas

14. Iš kur semiamasi idėjų organizuojant šventes? Mūsų idėjų bankas niekuomet nebūna tuščias,kartais pritrūksta galimybių tas idėjas realizuoti.

15. Kuri bendruomenės šventė /-ės Jums asmeniškai yra pati mieliausia? - Mamyčių diena

16. Gal galite įvardinti, kodėl įvardinta bendruomenės šventė /-ės Jums patinka? - nes vaikai nelaukia dovanėlių,o patys labai nuoširdžiai jas dovanoja.

17. Ko pasigendate organizuojamose lietuviškose bendruomenės šventėse? - jos tiesiog kartais geriau,kartais prasčiau pavyksta.

18. Kas, Jūsų manymu, yra svarbiausia lietuviškoje bendruomenės šventėje? Geranoriškas visų dalyvių nusiteikimas,aktyvumas,nelaukiant nuošaly,kol išjudins vedantieji.Be to,svarbu tinkamas pasiruošimas.Jei tam užtenka laiko,šventės pavyksta puikiai.

19. Ar švenčiate lietuviškas šventes savo šeimos rate (ne bendruomenėse)?

V. Taip, tradiciškai švenčiame X

- Ne, niekada
- Retai
- Kartą bandžiau

20. Jei švenčiate šeimoje, kokios tai būtų šventės? (išvardinkite) -,Kūčios ,Kalėdos,gimtadieniai,velykos,

21. Ar Jums svarbu švęsti lietuviškas šventes? (atsakymą pakomentuokite)- taip,nes švenčių metu mes labiau nei paprastai jaučiame tarpusavio ryšį,lyg patvirtiname savo baltiškąją prigimtį ir vienybę, kurios lietuviams dažnai pritrūksta...

22. Ar švenčiate gyvenamosios šalies tradicines šventes lietuvių bendruomenėje? (jei taip – nurodykite kokios tai šventės?) -ne

Labai dėkoju JUMS už atsakymus ir už Jūsų sugaištą laiką!!!

2 ANKETA

Klausimynas

1. Įvardinkite savo lietuvių bendruomenę

Lietuviška šeštadieninė mokyklėlė Varšuvoje

2. Jūs esate šios bendruomenės:

- Vadovas
- Narys**

3. Kiek laiko esate šios bendruomenės dalyvis? (įrašykite).....**4 metai**.....

4. Kaip dažnai bendruomenės nariai susitinka?

- Kartą per savaitę**
 - Kartą per mėnesį
 - Kartą per pusmetį
 - Kartą į metus
 - Per šventes
 - Kita
- (įrašykite).....

5. Kada daugiausiai susirenka bendruomenės dalyvių?

Per šventinius renginius.

6. Ar organizuojate lietuviškas šventes?

Taip.

7. Kokios lietuviškos šventės yra pačios populiariausios?

Kalėdos vienareikšmiškai. Vasario 16. Joninės. Himno giedojimas

8. Kaip manote, kodėl įvardintos šventės yra populiariausios?

Dėl jų tradicinės svarbos. Tai mus vienijančios šventės.

9. Kas šventės metu vyksta identiško? Kuo šios šventės išsiskiria iš kitų?

Susirinkę yra pakilios nuotaikos, ambasada organizuoja maistą ir gėrimus, vyksta vaikų pasirodymai, dalinamos dovanos.

10. Kokie kriterijai leidžia populiariausią šventę įvardinti, kad ji yra lietuviška?

Lietuvių kalba, atributika, dainos, šakotis, lietuviškas maistas ant stalo, juoda duona.

11. Gal galite trumpai apibūdinti šventės scenarijų?

Kalėdinis susitikimas. Ambasadorius taria trumpą sveikinimo žodį, mokyklėlės vadovė pristato spektaklį, vaikų pasirodymą. Įvyksta vaidinimas. Garsūs plojimai.

Visi kviečiami prie vaišių stalo. Vaikai žaidžia laisvus žaidimus, dažniausiai slėpynes gaudynes. Suaugę su lėkštutėmis ir vyno taurėmis keisdami pašnekovus bendrauja neformalioje aplinkoje. Visi laukia kalėdų senelio. Jis atvyksta ir išdalinamos iš anksto paruoštos dovanos vaikams. Dažniausiai lietuviškos knygos. Vėliau, visi pamažu skirstosi. Renginys dažniausiai trunka nuo 16 iki 20 valandos.

Per Jonines dažniausiai mus aplanko liaudies kapela iš Lietuvos. Vyksta bendri šokiai.

Būna linksma. Kitaip nei per Kalėdas, būna lietuviško alaus. ☺

12. Ar galite išvardinti ir kitas organizuojamas bendruomenės narių šventes?

- Valstybines: **Sausio 13; Kovo 11; Vasario 16;**

- Kalendorines: **užgavėnės, gandrinės;**

- Bendruomenės: **krepšinio varžybų žiūrėjimas kartu, dokumentinių filmų peržiūros**

- Šeimos: **vaikų gimtadienių šventimas mokyklėlės susitikimo metu;**
- Kita (įrašykite): **kartais minimos Vėlinės, knygnešio diena ir pan.. Birželio pradžioje švenčiamas mokyklėlės uždarymas. Dažniausiai gamtoje. Su žaidimais, šokiais ir dainomis.**

13. Kas lietuviškas bendruomenės šventes organizuoja?

Lietuvos ambasada Varšuvoje ir mokytojos savanorės. Kartais į veiklą įtraukiami ir tėvai. Noriai prisideda.

14. Iš kur semiamasi idėjų organizuojant šventes?

Iš patirties, iš interneto.

15. Kuri bendruomenės šventė /-ės Jums asmeniškai yra pati mieliausia?

Joninės.

16. Gal galite įvardinti, kodėl įvardinta bendruomenės šventė /-ės Jums patinka?

Nes vasara, ilgiausia metų diena ir yra be galo linksma.

17. Ko pasigendate organizuojamose lietuviškose bendruomenės šventėse?

Daugiau tautinės atributikos, pvz.: tautiniai rūbai.

18. Kas, Jūsų manymu, yra svarbiausia lietuviškoje bendruomenės šventėje?

Lietuvių kalba, dainos, šokiai, lietuviškas maistas.

19. Ar švenčiate lietuviškas šventes savo šeimos rate (ne bendruomenėse)?

- Taip, tradiciškai švenčiame
- Ne, niekada
- **Retai**
- Kartą bandžiau

20. Jei švenčiate šeimoje, kokios tai būtų šventės? (išvardinkite)

Kalėdos.

21. Ar Jums svarbu švęsti lietuviškas šventes? (atsakymą pakomentuokite)

Labai svarbu, nes šventės suburia bendruomenę ir perduoda informaciją naujom kartom.

22. Ar švenčiate gyvenamosios šalies tradicines šventes lietuvių bendruomenėje? (jei taip – nurodykite kokios tai šventės?)

Tik tas kurios sutampa su lietuviškomis.

Labai dėkoju JUMS už atsakymus ir už Jūsų sugaištą laiką!!!

3 ANKETA

Klausimynas

1. Įvardinkite savo lietuvių bendruomenę
Kijevo Maironio lietuvių kultūros draugija
2. Jūs esate šios bendruomenės:
 - Vadovas
 - **Narys**
3. Kiek laiko esate šios bendruomenės dalyvis? (įrašykite)....nuo vaikystės, 28 metai. aktyvi narė- 3 metus.....
4. Kaip dažnai bendruomenės nariai susitinka?
 - Kartą per savaitę
 - Kartą per mėnesį
 - Kartą per pusmetį
 - Kartą į metus
 - **Per šventes**
 - Kita (įrašykite).....**per bendrus susirinkimus** (karta per metus)
.....
5. Kada daugiausiai susirenka bendruomenės dalyvių?
Per bendrus bendruomenės susirinkimus
6. Ar organizuojate lietuviškas šventes?
Taip
7. Kokios lietuviškos šventės yra pačios populiariausios?
Vasario 16-oji, Kalėdos, Vėlykos, Užgavėnės, Liepos 6, Joninės
8. Kaip manote, kodėl įvardintos šventės yra populiariausios?
Kalėdinis šventimas dažnai vyksta Ambasadoje visai bendruomenei ir tai pakankamai sena tradicija, žmonės pripato; Vasario 16-oji, nes ši šventė laikoma viena svarbiausių visiems lietuviams, Užgavėnės- kaip kada, jeigu bendruomenės aktyvas susiorganizuoja, tai žmonės mėgsta ateiti, nes šventė linksma ir skani; Liepos 6, nes kaip ir visam Pasauli, čia jau taip pat nusistovėjo tradicija giedoti bendrai himną Lietuviškam skvere Kijeve, Joninės- dalis bendruomenės narių mėgsta šią dieną susirinkti draugiškam pasisedėjimui, be ypatingų tradicinių šventimų. Kadangi dauguma vasarą yra išvažiavę.
9. Kas šventės metu vyksta identiško? Kuo šios šventės išsiskiria iš kitų?
Kol kas negalėčiau išskirti jokio identiškumo, kas galėtų skirtis nuo kitų bendruomenių šventimo.
10. Kokie kriterijai leidžia populiariausią šventę įvardinti, kad ji yra lietuviška?
Remiamasi pačios Lietuvos šventimo tendencijomis, nes tos pačios Užgavėnės ir Joninės yra Lietuvoje pakankamai išskiriamos, jos visad pabrėžiamos televizijoje ir spaudoje, o ir sekmadieninė mokyklose tai šventės, apie kurias galima pakankamai lengvai papasakoti, atkurti ar atšvęsti, palyginti su vietiniais papročiais, jos turi nusisotvėjusius simbolius (blynai, ugnis, paparčio žiedo ieškojimas, kaukės ir pan.)
11. Gal galite trumpai apibūdinti šventės scenarijų?
Scenarijuje visad išskiriami svarbiausi šventės akcentai, o kadangi ne visi bendruomenės nariai kalba lietuviškai, tai pirmiausiai būtinas bendras pristatymas ir šventės aprašymas o po to ir bendras veikimas- bendras kažkurėjimas, žaidimai, viktorinos, kažko pagaminimas visokios, po to šokiai, dainos tiems, kas žino ir gali, priklauso nuo konteksto.
12. Ar galite išvardinti ir kitas organizuojamas bendruomenės narių šventes?
 - Valstybinės:
.....Vasario 16, Kovo 11, Liepos 6
.....

- Kalendorines
.....
- Bendruomenės
.....Bendruomenės įkurimo
jubiliejai.....
- Šeimos
.....
- Kita (įrašykite)
.....

13. Kas lietuviškas bendruomenės šventes organizuoja?

Bendruomenės aktyvas, tame tarpe ir bendruomenės choras

14. Iš kur semiamasi idėjų organizuojant šventes?

Iš knygų, interneto (įvairiausios svetainės, youtube ir t.t.), asmeninių patirčių

15. Kuri bendruomenės šventė /-ės Jums asmeniškai yra pati mieliausia?

Kalėdos

16. Gal galite įvardinti, kodėl įvardinta bendruomenės šventė /-ės Jums patinka?

Nors Kalėdos yra religinė šventė, o ne tiek bendruomenės, bet tai ji pakankamai gerai suburia narius

17. Ko pasigendate organizuojamose lietuviškose bendruomenės šventėse?

Etnokultūros žinių, praktinių dalykų, kuriuos galima būtų pritaikyti kuo idesniau bendruomenės skaičiui žmonių, kaip ir ką galima būtų dar švęsti, o dar- aktyvių žmonių.

18. Kas, Jūsų manymu, yra svarbiausia lietuviškoje bendruomenės šventėje?

Organizacija ir pateikimas

19. Ar švenčiate lietuviškas šventes savo šeimos rate (ne bendruomenėse)?

- **Taip, tradiciškai švenčiame**
- Ne, niekada
- Retai
- Kartą bandžiau

20. Jei švenčiate šeimoje, kokios tai būtų šventės? (išvardinkite)

Kalėdos, Velykos, Joninės

21. Ar Jums svarbu švęsti lietuviškas šventes? (atsakymą pakomentuokite)

Man asmeniškai svarbu, nes tai priežastis susiburti ir nepamiršti savo šaknų, per Kalėdas daug kas iš bendruomenės važiuoja būtent į Lietuvą pas gimines, o mano šeima, jei tik turim galimybę, stengiamės kartu aplankyti ai kurias šventes Lietuvoje, tai yra dažniausiai vasarą (Joninės, Žolinės) arba kitos vietinių bendruomenių Lietuvoje organizuojamas šventes .

22. Ar švenčiate gyvenamosios šalies tradicines šventes lietuvių bendruomenėje? (jei taip – nurodykite kokios tai šventės?)

Kai kurie bendruomenės nariai, ypač choras ir moterų šokių kolektyvas, aktyviai dalyvauja šventiniuose minėjimuose, pvz. Nepriklausomybės dienos, tos pačios Užgavėnės bei Joninės pagal vietinį stačiatikių kalendorių.

Labai dėkoju JUMS už atsakymus ir už Jūsų sugaištą laiką!!!

NUORODOS

- ¹ <http://punkskas.pl/naujametine-eglute-seinuose-2018/>
- ² <http://lietuviai.ch/2016/05/21/kvieciame-i-legendines-jonines/>
- ³ <http://punkskas.pl/62807/>
- ⁴ <http://punkskas.pl/triju-karaliu-vakaras-punske/>
- ⁵ <https://www.facebook.com/BLJS.brasil/photos/pcb.1543769329011611/1543768415678369/?type=3&theater>
- ⁶ <http://www.lietuviai.co.uk/gyvenimas-uk/pagarbos-begimas-gyvybes-ir-mirties-keliu-parsloes-parke-londone>
- ⁷ <http://www.belglietuviai.eu/lt/naujienos/keliautoju-klubas-kviecia-i-sausio-14-dienos-pesciuju-zygi-broek-arkenbos-draustinyje-willebroeke/>
- ⁸ <http://vljs.vlbe.org/2016/01/06/begimas-gyvybes-ir-mirties-keliu-simbolinis-sausio-13-tos-minejimas-berlyne/>
- ⁹ <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2016-01-12-kviecia-sausio-13-aja-paminedi-zvakiu-liepsnelemis-languose/139501>
- ¹⁰ <http://www.urm.lt/jp/lt/naujienos/tokijuje-pagerbti-sausio-13-osios-didvyriai>
- ¹¹ <https://ua.mfa.lt/ua/lt/naujienos/26-osios-sausio-13-osios-metines-paminedos-renginiai-ukrainoje>
- ¹² <https://www.urm.lt/default/lt/naujienos/lietuvos-atstovybese-uzsienyje-pamineda-laisves-gyneju-diena>
- ¹³ <http://punkskas.pl/sausio-13-osios-ivykiu-27-osios-metines-paminedos-suvalkuose/>
- ¹⁴ <http://vljs.vlbe.org/2016/01/06/begimas-gyvybes-ir-mirties-keliu-simbolinis-sausio-13-tos-minejimas-berlyne/>
- ¹⁵ https://lt-facebook.com/events/1482734475108510/?acontext=%7B%22ref%22%3A%22108%22%2C%22action_history%22%3A%22null%22%7D
- ¹⁶ <http://www.belglietuviai.eu/lt/naujienos/vasario-16-osios-svente-duffelyje/>
- ¹⁷ <http://www.lietuviai.cz/>
- ¹⁸ <http://punkskas.pl/vasario-16-osios-minejimai/>
- ¹⁹ <http://www.alb.ie/index.php?subj=readtopic&id=993>
- ²⁰ <http://www.itlietuviai.it/sardinijos-lietuviai-originaliai-paminejo-lietuvos-simtmeti/>
- ²¹ <https://www.facebook.com/dalia.martuseviciute.9/videos/10155879215565210/UzpfSTM4NTY5Mjk5MTU4NTAzOToxMDM1MDQ0OTc5OTgzMTY3/>
- ²² http://lietuviubendruomene.gr/?page_id=718
- ²³ <https://lietuviai.ee/bendruomenes-renginiai/>
- ²⁴ <https://www.facebook.com/196714040411425/posts/sveiki-tautie%20C4%8Diai-kaip-%20C5%BEinia-%20C5%A1iais-metais-didi-%20C5%A1ivent%20C4%97-b%20C5%ABt%20C5%B3-puiku-ta-proga-pasima/1646550385427776/>
- ²⁵ <https://www.facebook.com/events/150742338918222/>
- ²⁶ <http://ltis.org/?p=3120>
- ²⁷ <http://www.itlietuviai.it/cepelinai-atrieda-atidunda-vieta-italijoje-kurioje-bus-galima-ju-prisisveisti/>
- ²⁸ <http://www.lietuva.lu/?q=node/15370>
- ²⁹ <http://www.lietuva.lu/?q=node/36>
- ³⁰ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1026911327449149&set=pcb.856445467860774&type=3&theater&ifg=1>
- ³¹ <https://www.nylithuanian.org/>
- ³² http://lietuviubendruomene.gr/?page_id=718
- ³³ <http://www.baltai.no/kvietimas-atvykti-i-tlb-baltai-metini-susirinkima/>
- ³⁴ <http://www.alb.ie/index.php?subj=readtopic&id=991>
- ³⁵ <https://www.facebook.com/skoneslietuviai/photos/a.520383097989526/2019085984785889/?type=3&theater>
- ³⁶ <http://www.alb.ie/index.php?subj=readtopic&id=987>
- ³⁷ <https://www.moteris.lt/lt/laisvalaikis/g-42400-filmo-valentinas-vienas-premjera-pries-valentino-diena>
- ³⁸ <https://www.facebook.com/groups/nzlietuviai/permalink/854304294741558/>
- ³⁹ <http://ltis.org/wp-content/uploads/2016/05/%C3%81n-titils.jpg>
- ⁴⁰ <https://www.facebook.com/bostono.bendruomeneanglijoje/videos/vb.1528197830780733/1662370060696842/?type=2&theater>
- ⁴¹ <http://www.itlietuviai.it/italijos-lietuviu-bendruomene-kviecia-i-uzgaveniu-svente/>
- ⁴² <https://www.yumpu.com/lt/document/view/59921928/vlb-informacijos-2018-m-kovas-nr-3-569>
- ⁴³ <http://www.baltai.no/ziema-ziema-bek-is-kiemo/>
- ⁴⁴ <http://www.itlietuviai.it/italijos-lietuviu-bendruomene-kviecia-i-uzgaveniu-svente/>
- ⁴⁵ <http://lithuaniansinbrisbane.org/naujienos/praneimai-ugavns-lt-namuose-ir-naujoji-biblioteka>
- ⁴⁶ <https://www.facebook.com/events/828425863888458>
- ⁴⁷ <http://www.alb.ie/index.php?subj=readtopic&id=989>
- ⁴⁸ http://www.lietuva.dk/index.php?option=com_content&task=view&id=583&Itemid=25

⁴⁹ <https://www.facebook.com/events/1115526015149031/>

⁵⁰ <http://skoneslietuviai.se/2018/02/19/lietuviu-bendruomenes-skoneje-metinis-susirinkimas-ir-lietuvos-100-mecio-minejimas/#more-2154>

⁵¹ <http://hamburgas.vlbe.org/2018/03/padekos-pietus-kovo-11-aja/>

⁵² <https://www.facebook.com/LietuviuBendruomeneJyllandFyn/photos/a.441475392602269/1399805330102599/?type=3&theater>

⁵³ <https://www.facebook.com/BLJS.brasil/photos/pcb.1603131343075409/1603129849742225/?type=3&theater>

⁵⁴ <http://www.lietuviai.co.uk/gyvenimas-uk/history-traditions/verbu-sekmadienis>

⁵⁵ <http://www.londoniete.com/laisvalaikis/renginiai/velykiniu-dekoraciju-dirbtuves-ir-gongu-maudynes/3617>

⁵⁶ <https://lietuviai.fr/lt/lietuviskas-pavasaris/>

⁵⁷ <https://www.facebook.com/BLJS.brasil/photos/a.649194778469075/1622623464459530/?type=3&theater>

⁵⁸ <http://www.alb.ie/index.php?subj=readtopic&id=1044>

⁵⁹ www.alb.ie/index.php?subj=readtopic&id=1000

⁶⁰ <https://www.facebook.com/events/237542776655980/>

⁶¹ <https://www.facebook.com/groups/lietuviaisuomijoje/>

⁶² <http://punkskas.pl/velyku-iskilmiu-pamaldu-tvarka-punsko-parapijoje/>

⁶³ http://lietuviubendruomene.gr/?page_id=718

⁶⁴ <https://www.nylithuanian.org/renginiai/1154/>

⁶⁵ <http://jonines.belglietuviai.eu/>

⁶⁶ <http://www.itlietuviai.it/kaimynine-salis-organizuoja-jonines-ir-kviecia-italijos-lietuvius-suzinok-kas-jie/>

⁶⁷ <http://jonines.belglietuviai.eu/>

⁶⁸ <http://www.ekspresas.co.uk/emigrantas/zurnalistinis-tyrimas/joniniu-renginiai-visoje-jk-45617/>

⁶⁹ <https://www.nylithuanian.org/renginiai/1178/>

⁷⁰ <http://ltis.org/?p=4132>

⁷¹ <http://www.londoniete.com/laisvalaikis/renginiai/didziosios-jonines-londone-jau-si-sestadieni/2667>

⁷² <https://www.facebook.com/lietuviaimaltoje/posts/jonini%C5%B3-%C5%A1vent%C4%97-siekia-prie%C5%A1istorinius-laikus-tai-vasaros-saul%C4%97gr%C4%AF%C5%BEos-%C5%A1vent%C4%97-%C5%BEymi/2115656485172359/>

⁷³ <http://www.belglietuviai.eu/lt/naujienos/lietuviskos-misios-su-arkivyskupu-g-grusu/>

⁷⁴ <http://punkskas.pl/jonines-augalai-sis-tas-ka-verta-isidemeti/>

⁷⁵ <http://www.belglietuviai.eu/lt/naujienos/kvietimas-i-tradicini-valstybes-lietuvos-karaliaus-mindaugo-karunavimo-dienos-minejima/>

⁷⁶ http://lietuviubendruomene.gr/?page_id=718

⁷⁷ <http://lietuviubendruomene.gr/?p=2061>

⁷⁸ <https://www.facebook.com/Vokietijos.Lietuviu.Bendruomene/photos/a.10150152206326597.297878.176732141596/10153516960166597/>

⁷⁹ <https://www.facebook.com/hamburgolietuviai/posts/2095190870500268>

⁸⁰ <http://www.faz.net/aktuell/feuilleton/buehne-und-konzert/saengerfeste-im-baltikum-wie-oktoberfest-nur-ohne-bier-15688311.html>

⁸¹ [https://www.facebook.com/svente2016/?_tn=KCH-R&eid=ARBnZWSZFDgqFr6pjhJtuXd7GqRYV3gcynj3EyLX_bXfHp00PifkdkH1XD5b0L8TU8NKePcO0yXGjo3&hc_ref=ARTuZeS-idxVCYsPoyPdWkZREBfl0fZo3w-Sh0_qY_t57HXhAin9gltrZl5ut8ydk&fref=nf&_xts__\[0\]=68.ARBMQbTvWtdxWurgNzwSZ-3ljg7yvwQXHdge2z897KhfJZAUi6L9uQtPOqDEszeE4I9tK79iw_Tmrz2Wk-4huaYoomvXIIChyQ1PyNzAIKODlc_h_O5_Ilyyw6iBp71RH9tGSYdcHddCFZ32Juk-Rymp01UUOujR1429FCAAyeVXhDkihFK5Lfa4sBVHOSrXg-SuPzG0Lbo-fAQhnx3OyLaMrMfSvbmJzQ](https://www.facebook.com/svente2016/?_tn=KCH-R&eid=ARBnZWSZFDgqFr6pjhJtuXd7GqRYV3gcynj3EyLX_bXfHp00PifkdkH1XD5b0L8TU8NKePcO0yXGjo3&hc_ref=ARTuZeS-idxVCYsPoyPdWkZREBfl0fZo3w-Sh0_qY_t57HXhAin9gltrZl5ut8ydk&fref=nf&_xts__[0]=68.ARBMQbTvWtdxWurgNzwSZ-3ljg7yvwQXHdge2z897KhfJZAUi6L9uQtPOqDEszeE4I9tK79iw_Tmrz2Wk-4huaYoomvXIIChyQ1PyNzAIKODlc_h_O5_Ilyyw6iBp71RH9tGSYdcHddCFZ32Juk-Rymp01UUOujR1429FCAAyeVXhDkihFK5Lfa4sBVHOSrXg-SuPzG0Lbo-fAQhnx3OyLaMrMfSvbmJzQ)

⁸² <https://www.facebook.com/events/219571402029215/>

⁸³ <https://www.nylithuanian.org/renginiai/1194/>

⁸⁴ <https://www.facebook.com/immortalgulag/videos/446634632498450/UzpfSTE1MjgxOTc4MzA3ODA3MzM6MjEyMjg1ODMwNDY0ODAxMw/>

⁸⁵ <http://www.itlietuviai.it/romos-lietuviai-kviecia-kartu-praleisti-visu-sventuju-dienos-vakara-skambant-gyvai-muzikai/>

⁸⁶ [https://www.facebook.com/Senuobin%C4%97s-m%C5%ABs%C5%B3-buo%C4%8Di%C5%B3-tradicijos-127731260582088/?_xts__\[0\]=68.ARB9uiUe1WqbW7xMXr4Wi0s_WQm5Ax9kI8LralpfJaXSPJL1mxawTPOw-xKey_RrQGJBsmSPes3Py5aXain3mnA-HiWDu5GIP2nNQGpzfKy6viXAE8roq5h6qJnpqPC5Sgck13Y-o_Wn3PZMPsUHZTlwfwxPo0LnuwOviREgwODyJ91SwS29ZfBCVbyNx-6RV2JqcOXzQ9l32sRn0Sstw9f30IY&_xts__\[1\]=68.ARDmREx6e5PojJDPp4jzSDFKzyIJ2vjWobAvqvvD5EiQ9HM0d8b2vHyNhIvitiRiduSLiydoWhlrfZUVGAswYD7zYyyp1FDn0kUE5sp-ppDptNQ0qPVpTfryrRKq3USe2qqxnkaNMAwS5vq0NP4V05rVWHn-](https://www.facebook.com/Senuobin%C4%97s-m%C5%ABs%C5%B3-buo%C4%8Di%C5%B3-tradicijos-127731260582088/?_xts__[0]=68.ARB9uiUe1WqbW7xMXr4Wi0s_WQm5Ax9kI8LralpfJaXSPJL1mxawTPOw-xKey_RrQGJBsmSPes3Py5aXain3mnA-HiWDu5GIP2nNQGpzfKy6viXAE8roq5h6qJnpqPC5Sgck13Y-o_Wn3PZMPsUHZTlwfwxPo0LnuwOviREgwODyJ91SwS29ZfBCVbyNx-6RV2JqcOXzQ9l32sRn0Sstw9f30IY&_xts__[1]=68.ARDmREx6e5PojJDPp4jzSDFKzyIJ2vjWobAvqvvD5EiQ9HM0d8b2vHyNhIvitiRiduSLiydoWhlrfZUVGAswYD7zYyyp1FDn0kUE5sp-ppDptNQ0qPVpTfryrRKq3USe2qqxnkaNMAwS5vq0NP4V05rVWHn-)

[Q5Fz_dL8_rfyOpZOugBvSHDUY0K0B2L6_YcwbY3qlV0WXexiHnzGRSyI0qCHPRA&hc_ref=ARTTYKuMaaCdKyLBctKW9dIoIhz2daoqcXMNc9AyJjWq9m_jwnedBHWd7nUWRb9rSLI&_tn_ =kC-R](http://www.belgietuviai.eu/lt/naujienos/ilgiu-veliniu-vakaras-toli-mano-giminele/)

⁸⁷ <http://www.belgietuviai.eu/lt/naujienos/ilgiu-veliniu-vakaras-toli-mano-giminele/>

⁸⁸ <https://www.facebook.com/events/1343083585833668/>

⁸⁹ <http://www.itlietuviai.it/lapkricio-svenciu-proga-romoje-organizuojamos-lietuviskos-misios/>

⁹⁰ <http://ltis.org/?p=1788>

⁹¹ <https://www.facebook.com/AtlantosLietuviai/>

⁹² http://www.lietuva.dk/index.php?option=com_content&task=view&id=620&Itemid=25

⁹³ <http://lietuviai.ch/wp-content/uploads/2017/11/kaled.jpg>

⁹⁴ http://www.lietuva.dk/index.php?option=com_content&task=view&id=606&Itemid=25

⁹⁵ <http://www.kanadoslietuviai.com/?p=video-galerija&cid=15&vid=46>

⁹⁶ http://www.lietuva.dk/index.php?option=com_content&task=view&id=576&Itemid=25

⁹⁷ <http://www.belgietuviai.eu/lt/naujienos/kvietimas-i-tradicini-valstybes-lietuvos-karaliaus-mindaugo-karunavimo-dienos-minejima/>

⁹⁸ <http://www.belgietuviai.eu/lt/naujienos/rasos-svente-jonines-jau-greitai/>

⁹⁹ <https://lietuviai.ee/renginiai/lietuvos-diena-taline-premjera-pavyko-puikiai/>

¹⁰⁰ <https://www.facebook.com/GlobaliLietuva/videos/buenos-aires-%C5%A1ven%C4%8Dia-lietuv%C4%85-video-i%C5%A1-rugpj%C5%AB%C4%8Dio-1-d-argentin%C4%97je-%C4%AFvykusi/950490028349174/>

¹⁰¹ <https://www.facebook.com/GlobaliLietuva/photos/a.528512720546909/2022528537811979/?type=3&theater>

¹⁰² <https://vlc-lb.es/tomatina-2018/>

¹⁰³ <https://www.facebook.com/233995030056995/photos/a.268763919913439/877735342349624/?type=3&theater>

¹⁰⁴ <https://www.facebook.com/EstijosLietuviuBendruomene/posts/kvie%C4%8Diame-visus-prisid%C4%97ti-prie-lietuvos/1741883189241250/>

¹⁰⁵ <https://www.facebook.com/events/1993056924120494/>